

Bu sayımızda

**Peşə təhsili sahəsində
Böyük Britaniya
təcrübəsi öyrənilir**

→səh.3

**Müəllimlərin peşəkar
kompetensiyalarını
artırmaq zərurəti**

→səh.4

**Riyaziyyat sinifdənəric
və məktəbdənəkar
tədbirlərdə**

→səh.8

**“Nəsimi ili”
müəllimlərin qarşısına
yeni vəzifələr qoyur**

→səh.12

Dünya Bankı təhsilin keyfiyyətini testdən keçirəcək

“Təhsil sahəsində siyasət
hədəflərə uyğun olmalıdır”

Dünya Bankı, Bill və Melinda Qeyts Fondu, Böyük Britaniyanın Beynəlxalq İnkişaf Departamenti London-da keçirilən Dünya Təhsil Forumunda yeni tərəfdaşlıq layihəsini təqdim ediblər. Bir sıra ölkələr adçəkiklen qurumların hazırlayacağı alətlərdən istifadə etməklə öz təhsil sistemlərinin keyfiyyətli monitorinqini həyata keçirə biləcəklər. Yeni alətlər eyni zamanda siyasətçilərə real vaxt rejimində qərarlar qəbul etməyə imkan yaratmaqla bütün uşaqların təhsil almasına təminat verəcək. Bu əməkdaşlıq “İnsan kapitalı” layihəsinin hədəflərinə nail olmağa imkan verməklə təhsildə investisiyaların həcmimin artırılması yönündə qlobal səyləri gücləndirəcək və iqtisadi artımı təmin edəcək.

Forumda elan olunan çoxillik tərəfdaşlıq dünya ölkələrinin təhsil siyasətlərini nə dərəcədə uğurla həyata keçirməsi və hədəflərə nail olmaq yönündə səylərini izləməyə imkan verəcək. Dünya Bankı bütün ölkələrdən olan təhsil və idarəetmə üzrə ekspertlərlə birlikdə işləyəcək təhsil sahəsində qlobal siyasətin monitorinqinin çoxplanlı paneli çərçivəsində yeni alətlərin hazırlanmasına başçılıq edəcək. Tezliklə panel 13 ölkədə testdən keçiriləcək və gətirdikə daha çox ölkədə tətbiqi genişləndiriləcək.

→Ardı səh.12

Universitetlərin transformasiyası

Ali məktəb menecmenti üçün
tədris proqramları populyarlaşır

İnformasiya əsri bütün sferalarda olduğu kimi, təhsilin idarə olunması prosesində də yeni yanaşma tərzii tələb edir. Bu gerçəklik özünü xüsusilə ali məktəblərin menecmentində büruzə verir. Hazırda Qərbdə onlayn təhsil kurslarına malik olmayan ali məktəb nüfuzlu sayıla bilməz. Bakıda oturub Kaliforniyada ali təhsil almaq artıq təəccüb doğurmayaacaq texniki məsələdir. ABŞ-da universitet var ki, inzibati binası yoxdur: tələbələr hər semestr fərqli şəhərlərə “ezam” edirlər və nəzəri biliklərin öldə edilməsi ilə yanaşı, müxtəlif sferalarda

işləməklə real təcrübə qazanırlar. Bütün bu yeniliklər təbii ki, universitetin idarə olunmasında tam fərqli və reallığın tələblərinə cavab verə biləcək üsulların sınaqdan çıxarılmasını tələb edir. Məhz bu səbəbdəndir ki, Qərbdə son bir neçə ildir universitet top-menecmenti üçün xüsusi tədris proqramları populyarlıq qazanmağa başlayıb.

Rektorlar məktəbi

İndiyədək universitet rəhbərlərinin peşəkar hazırlığı məsələsi prioritet

əhəmiyyət kəsb etməirdi. Bu gün isə mövzu dünyanın əksər aparıcı ali məktəblərilə yanaşı, bir sıra beynəlxalq təşkilatları - OECD, UNESCO, Dünya Bankını da yaxından maraqlandırır. Ali məktəblərin menecmentləri yaxşı anlaşırlar ki, yalnız inkişaf və dəyişikliklər hesabına həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq arenada liderlik mövqelərinə yiyələnmə bilərlər. Bu baxımdan, ali təhsildə inkişaf və transformasiya aparıcı universitetlərin gündəmində olan ən vacib problemlərdən biridir. Universitet transformasiyası güclü, mürəkkəb, müqavimət göstərən intellektual mühitdə fəaliyyət modelinin

dəyişməsi və yeniliklərin tətbiqi deməkdir. SKOLKOVO İdarəetmə məktəbinin Tədris araşdırmaları proqramının direktoru Olqa Nazaykinskaya hesab edir ki, bu dəyişiklikləri “köhnə” sistemdə işləmiş kadrlarla həyata keçirmək mümkün deyil. Elə bir yeni nəsil liderlər yetişdirmək lazımdır ki, rəhbərlik edəcəkləri ali məktəbləri yeni orbitə çıxarmağa müvəffəq olsunlar. Şərti olaraq “Rektorlar məktəbi” adlandıracağımız tədris proqramlarında əsas mövzu transformasiya edilən ali məktəbin idarə edilməsidir. Məzunların əksəriyyəti gələcəkdə ya rektor olurlar, ya da rektorun komandasında işləyirlər.

→Ardı səh.9

Tədris rus dilində aparılan məktəblərdə ikidilli təhsil modeli

Latviya hökuməti milli azlıqların məktəblərində tədrisin latış dilinə keçilməsi barədə islahata hazırlaşır. 2021-2022-ci tədris ilində tətbiq edilməsi planlaşdırılan islahat məktəbəqədər təhsilin bilinçval həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. İbtidai sayılan I-VI siniflərdə üç ikidilli tədris modelindən istifadə olunacaq, VII-IX siniflərdə fənlərin 80 faizi, X-XII siniflərdə bütün tədris yalnız latış dilində aparılacaq. Bu islahat sayəsində Latviyada latış dilinin mövqeyinin addım-addım möhkəmlənəcəyini düşünürlər.

Bilinçval təhsil modeli tədris dili rus dilində aparılan bir çox Azərbaycan məktəblərində mövcud problemlərdən

ən yaxşı çıxış yolu ola bilər. Filologiya üzrə elmlər doktoru, professor, Bakı Slavyan Universitetinin tədris işləri üzrə prorektoru Telman Cəfərov rus bölməsi olan Azərbaycan məktəblərində bilinçval (ikidilli) təhsil modelinin tətbiqini təklif edir. Onun fikrincə, bu model paytaxtdakı təhsil situasiyasını nizamlaya biləcək.

İkidilli təhsil

Çoxumuza da bəlli olduğu kimi, iki dilin əvəz edilmə ilə istifadəsi təcrübədə “bilinçvizm” (ikidillilik), iki dildə danışanlar “bilinçval” (ikidilli) adlanır. Bilinçval təhsil modeli ana (dövlət)

dilində və xarici dildə (rus və sair) fənlərin paritet gözlənilməklə paralel tədrisini mümkün edir. Bu zaman xüsusən ibtidai sinif pilləsində rus dilində tədris üstünlük təşkil edir. Ümumi orta təhsilin müxtəlif mərhələlərində ana dili və ədəbiyyat, tarix, coğrafiya, musiqi, həyatı biliklər üzrə fənn və kurslar ana dilində tədris olunur və tədrisçin orta siniflərdə tam bilinçval təlim mühiti yaranır. Şagirdlərin ingilis dili üzrə dil-danışmaq bacarıqları və orta təhsil müəssisəsinin kadr potensialı imkan verdikcə isə yuxarı siniflərdə üç dildə (Azərbaycan, rus, ingilis) multilinçval tədris modeli tətbiq edilir. Bununla yanaşı, yuxarı siniflərdə tədrisin tam olaraq ingilis dilində aparıl-

ması üçün eksperimental məktəb və siniflərin seçilməsinə də şərait yaranır.

Bakıda bilinçval təhsil modelinin tətbiqini zərurətə çevirən situasiya

Müasir təhsil modelinin tətbiqini təklif edən Telman Cəfərov hesab edir ki, paytaxtda təlim rus dilində aparılan məktəblərə və siniflərə şagird qəbulu hər il artan dinamika ilə davam edir: “Hazırkı siniflərinə və uşaq bağçalarına bülki qəbul da göstərir ki, növbəti illərdə də paytaxt məktəblərində rus bölməsinə qəbul azalmayacaq.

→Ardı səh.7

“Lənkəranda ən müasir universiteti quracağıq”

Natiq İbrahimov:
“LDU-da həyata keçirdiyimiz
dəyişikliklər müsbət reaksiya doğurur”

Səh.5

“Sabahın alimləri” VIII Respublika müsabiqəsində 311 şagird iştirak edəcək

Cari ilin 12-14 fevral tarixlərində “Sabahın alimləri” VIII Respublika müsabiqəsi keçiriləcək.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün 225 layihə təqdim olunub. Elmi Ekspertiza Komissiyasının rəyi əsasında müsabiqəyə 187 layihə üzrə 311 şagird buraxılıb. Bunlardan 63-ü fərdi, 124-ü isə kollektiv layihələrdir. İştirakçılardan 83 nəfəri IX, 120 nəfəri X, 108 nəfəri XI sinif şagirdidir.

“Sabahın alimləri” VIII Respublika müsabiqəsində Bakı şəhəri üzrə 116, Sumqayıt şəhərindən 34, Balakən rayonu üzrə 8, Ucar rayonundan 6, Abşeron və Şirvan rayonlarının hər birindən 4, Şəki, Qax, Cəlilabad rayonlarının hər biri üzrə 3, Lənkəran rayonundan 2, Gəncə şəhəri, Ağdaş, Xaçmaz və İsmayilli rayonlarının hər biri üzrə 1 layihə təqdim olunub.

Müsabiqənin keçirilməsinin məqsədi ümumi təhsil müəssisələrinin IX-XI siniflərində təhsil alan şagirdlərin elmi axtarışlara cəlb edilməsi, onların elmi və yaradıcılıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması, elmi tədqiqat işinə meyli olan istedadlı şagirdlərin aşkar edilməsi, həmçinin yüksək elmi tədqiqat nəticələri öldə etmiş Azərbaycan məktəblilərinin seçilib ABŞ-da keçirilən İntel ISEF—Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisinə göndərilməsini təmin etməkdir.

Təhsil Nazirliyinin əsas təşkilatçılığı ilə 2012-ci ildən etibarən keçirilən müsabiqəyə ölkə miqyasında maraqlı öldə artmaqdadır. “Sabahın alimləri” müsabiqəsi riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya, tibb və sağlamlıq, ekologiya, mühəndislik, kompüter elmləri üzrə keçirilir.

Birinci yarımlın yekunlarına dair Pedaqoji Şura iclasları

Ümumi təhsil müəssisələrində 2018-2019-cu tədris ili üzrə I yarımlın başa çatması ilə əlaqədar Pedaqoji Şuraların iclasları təşkil olunur.

İclasların keçirilməsində əsas məqsəd I yarımda görülmə işləri bir daha nəzərdən keçirmək, qarşıda duran vəzifələr haqqında fikir mübadiləsi aparmaq və kolleqial qərarlar qəbul etməkdən ibarətdir.

Pedaqoji Şuraların toplantılarında məktəb direktorlarının və müavinlərinin məruzələri, sinif rəhbərlərinin hesabatları dinlənilir.

İclaslarda 2018-2019-cu dər ilinin prioritet fəaliyyət istiqamətləri, I yarımlı ərzində təhsilin keyfiyyətinin artırılmasına dair görülmə işlər, məktəbdaxili qiymətləndirmələrin nəticələri, dərəcə davamiyyəti, IX və XI siniflər üzrə buraxılış imtahanlarına hazırlıq, qarşıda duran məsələlər və digər mövzular ətrafında müzakirələr aparılır, müvafiq qərarlar qəbul edilir. Müəllimləri maraqlandıran suallara cavablandırılır.

Pedaqoji Şura iclaslarının sonunda fəaliyyətində fərqlənən müəllimlər Fəxri fərman və təşəkkürnamə ilə təltif olunur.

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 31-də Almaniya Federativ Respublikasının Federal İqtisadiyyat və Energetika Nazirliyində dövlət katibi Tomas Baraysın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 30-da "Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqəüdüünün artırılması haqqında" fərman imzalayıb.
- Yanvarın 29-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının yekunlarına həsr olunan konfransda iştirak edib. Dövlət başçısı İlham Əliyev konfransda giriş və yekun nitqi söyləyib.
- Ölkə başçısı İlham Əliyev yanvarın 29-da "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında fərman imzalayıb.
- Yanvarın 29-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Türkmənistan arasında imzalanmış bir sıra sənədlərin təsdiq edilməsi barədə fərmanlar imzalayıb.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev yanvarın 29-da Ələt azad iqtisadi zonasının fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün onun hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.
- Yanvarın 29-da ölkə başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin əməkdaşlarına ali xüsusi rütbələrin verilməsi, bir qrup əməkdaşının isə orden və medalla təltif edilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev yanvarın 29-da Lütvəli Babəli oğlu Babəyev 2-ci dərəcəli "Vətəna xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilməsi, Sənan Əli oğlu Muxtarova "Əməkdar hüquqşünas" fəxri adının verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva yanvarın 28-də Prezident Sarayında şəhid ailələri ilə görüşüblər. Dövlət başçısı görüşdə çıxış edib. Sonra ölkə başçısı İlham Əliyev birdəfəlik ödəməni almaq üçün istifadə olunan plastik kartları şəhid hərbi qulluqçularının vəərəncamlarına təqdim edib.
- Yanvarın 28-də ölkə başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin və konstitusiyası quruluşunun müdafiəsi ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərin və şəhid ailələrinin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev yanvarın 25-də Yaşayış sahələrini satmaq öhdəliyi ilə kirayəyə vermə mexanizminin yaradılması haqqında fərman imzalayıb.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev yanvarın 25-də Kürdəmir rayonunun Karrar-Bağman-Böyük Kəngərli avtomobil yolunun tikintisinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2019-cu ilin mart ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, istedadlı nəsir, tanınmış ədəbiyyatşünas, pedaqoq və ictimai xadim, Xalq yazıçısı İsmayıl Qəhrəman oğlu Şıxlının anadan olmasının 100 illiyi tamam olur.

İsmayıl Şıxlı koloritli xarakterlər və yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərə malik surətlərlə zəngin yaradıcılığı ilə Azərbaycan xalqının bədii fikir salınmasına yeni parlaq səhifə yazmış söz ustalarındandır. Ədibin məşhur "Dəli Kür" romanı ictimai şüurda dönüş və özünüdərkə yol açan mühüm ədəbi-mədəni hadisə kimi qiymətləndirilmişdir. Sənətkarın klassik irsin ənənələrini davam etdirməklə və folklor xəzinəsindən bəhrələnməklə meydana gətirdiyi əsərlərdə dərin həyat fəlsəfəsi öz dolğun ifadəsini tapmışdır. Üslubun mükəmməlliyi, bədii dilin obrazlılığı, daxili aləmin təsvirinin genişliyi və əlvanlığı İsmayıl Şıxlı nəsrinə xas olan səciyyəvi cəhətlərdir. Taleyüklü məsələlərə münasibətdə daim vətəndaş ziyalı mövqeyi nümayiş etdirmiş İsmayıl Şıxlının fəaliyyəti bütövlükdə azərbaycançılıq məfkərəsinə sədəqətin və ənənəvi dəyərlərə ehtiramın bariz nümunəsidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, müasir Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafı naminə təqdirəlayiq xidmətlər göstərmiş Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının anadan olmasının 100-cü ildönümünün qeyd olunmasını təmin etmək məqsədi ilə

- qərara alıram:**
1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.
 2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 yanvar 2019-cu il

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə həsr olunmuş ümumtəhsil məktəb şagirdləri arasında "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin keçirilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, dahi siyasətçi və qüdrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümü ilə əlaqədar Ulu öndərin zəngin siyasi irsinin, şəərəfli həyat və fəaliyyətinin gənc nəsillərə öyrənilməsi işini daha da gücləndirmək məqsədi ilə "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə həsr olunmuş "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsi keçirilsin.
2. Müsabiqə rayon (şəhər) və ölkə üzrə olmaqla 2 mərhələdə təşkil edilsin.
3. Müsabiqənin ilk mərhələsi 2019-cu ilin fevral-mart aylarında rayon və şəhərlərdə, ölkə mərhələsi isə aprel ayında Bakı şəhərində keçirilsin.
4. Müsabiqənin ölkə mərhələsinin iştirakçıları üçün aşağıdakı qaydada kvota müəyyənləşdirilsin:
 - 4.1. Bakı şəhərindən - 12 nəfər;
 - 4.2. Gəncə şəhərindən - 3 nəfər;
 - 4.3. Sumqayıt və Mingəçevir şəhərlərinin hər birindən - 2 nəfər;
 - 4.4. digər şəhər və rayonların hər birindən - 1 nəfər;
 - 4.5. Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyində-

ki və özəl ümumi təhsil müəssisələrinin hər birindən - 1 nəfər.

5. Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi, Gəncə Şəhər Təhsil İdarəsi, rayon (şəhər) təhsil şöbələri, Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki və özəl ümumi təhsil müəssisələrinin direktorları müsabiqənin ilk mərhələsini mütəşəkkil keçirmək üçün işçi qrupu və münisflər heyəti yaratsınlar, müəyyən etdikləri meyarlar əsasında iştirakçıları qiymətləndirib qaliblərin adlı siyahısını (SAA, oxuduğu məktəb, sinif və tədris dili) mart ayının 30-dək Təhsil Nazirliyinə göndərsinlər.
6. 2019-cu ildə müsabiqə "Ümummilli lider Heydər Əliyev - şəərəfli ömrün salnaməsi" başlığı altında müəyyən olunmuş mövzular əsasında təşkil edilsin (1-ci əlavə). Nəzərə alınsın ki, ölkə mərhələsinin iştirakçıları içərisində həmin mövzulardan birinin adı yazılmış 12 zərfdən birini götürməklə orada qeyd olunmuş mövzu üzrə çıxış edəcəklər.
7. Müsabiqənin ölkə mərhələsi iştirakçıların təqdimatlarının qiymətləndirilməsi meyarları və qiymətləndirməni aparan işçi qrupunun tərkibi təsdiq edilsin (2 və 3-cü əlavələr).
8. Müsabiqənin qalibləri diplom, tərifnamə və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılınsın.
9. Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsi (A.Əhmədov) müsabiqənin ölkə mərhələ-

sinin nəticələri barədə əmr layihəsini müsabiqə başa çatdıqdan sonra 3 gün müddətində hazırlayıb rəhbərliyə təqdim etsin.

10. Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi (A.Axundov) müsabiqənin yekun tədbirinin keçirilməsi, qaliblərin mükafatlandırılması ilə əlaqədar mal, iş və xidmətlərin satın alınması üzrə lazımı tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etsin.
11. Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsi (A.Əhmədov) müsabiqə ilə bağlı satın alınması tələb olunan mal, iş və xidmətlər barədə məlumatı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsinə təqdim etsin.
12. Maliyyə şöbəsi (R.Orucov) müvafiq mal, iş və xidmətlərin satın alınması ilə əlaqədar Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsinin sifariş əsasında həmin idarəyə vəsaitin ayrılmasını təmin etsin.
13. İnformasiya şöbəsi (E.Məmmədov) əmrin əlavələri ilə birlikdə "Azərbaycan müəllimi" qəzetində dərc olunmasını, Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini və çoxaldılıb yerlərə çatdırılmasını təmin etsin.
14. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Məhəbbət Vəliyevaya həvalə olunsun.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

29 yanvar 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 1-ci əlavə

"Ümummilli lider Heydər Əliyev - şəərəfli ömrün salnaməsi" başlığı altında keçirilən müsabiqədə şagirdlərin təqdimat edəcəyi mövzular

1. Heydər Əliyev ideyaları - inkişafa və tərəqqiyə aparan yol.
2. Heydər Əliyevin dövlət quruculuğu, dövlətçiliyin qorunması və inkişafı sahəsində çoxcəhətli fəaliyyəti.
3. Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasının banisidir.
4. Heydər Əliyevin Azərbaycanda milli təhsil sisteminin formalaşması və inkişafı sahəsində xidmətləri.
5. Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanda ordu quruculuğunun yaradıcısıdır.
6. Heydər Əliyevin Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi inkişafında rolu.
7. Heydər Əliyevin Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənətinin, ölkə-

mizdə idmanın inkişafı sahəsində xidmətləri.

8. Heydər Əliyevin gənclərlə bağlı müəyyən etdiyi dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri.
9. Heydər Əliyevin gənclərin milli və ümumbəşəri dəyərlər, dövlət rəmzlərinə hörmət və məhəbbət ruhunda tərbiyəsi istiqamətində çağırışları.
10. Heydər Əliyev və Azərbaycan iqtisadiyyatının yüksəlişi.
11. Heydər Əliyevin uzaqgörən xarici siyasətinin nəticələri.
12. Heydər Əliyev və Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 2-ci əlavə

"Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin ölkə mərhələsi iştirakçılarının təqdimatının qiymətləndirilməsi meyarları

1. Təqdimatçının sərbəstliyi, nitqinin səlisliyi, ardıcılığı, ifadəliliyi, lüğət ehtiyatının zənginliyi.
2. Təqdimatın maraqlı forma əsasında qurulması.
3. Çıxış etdiyi mövzu ilə bağlı dolğun və əhatəli məlumatla malik oluğunu nümayiş etdirməsi.
4. İrəli sürdüyü fikirləri faktlarla əsaslandırması.
5. Təqdimatda Ümummilli liderin fikirlərinə istinad etməsi və müvafiq sitatlarını səsləndirməsi.

6. Söylədiyi fikirlərin təsir gücünü artırmaq məqsədilə ədəbi-bədii nümunələrə müraciət etməsi.
7. Ulu öndərin Vətən və xalq qarşısında xidmətləri barədə şəxsi mülhizələrini bildirməsi.
8. Təqdimatı müəyyən olunmuş müddətdə başa çatdırması.

Qeyd: Hər bir iştirakçının çıxışı maksimum 10 balla qiymətləndirilir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 3-cü əlavə

"Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin ölkə mərhələsi iştirakçılarının təqdimatlarının qiymətləndirilməsini aparan işçi qrupunun tərkibi

İşçi qrupunun sədri

Məhəbbət Vəliyeva - Təhsil nazirinin müavini

İşçi qrupunun həmsədr

Mirzə Cəfərzadə - Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin sədr müavini

İşçi qrupunun məsul katibi

Gülərə Xudiyeva - Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi

İşçi qrupunun üzvləri

Aydın Əhmədov - Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin müdiri
Əsgər Quliyev - Təhsil Nazirliyinin Tədris resursları şöbəsinin müdiri müavini
Cəsarət Valehov - Təhsil Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr sektorunun müdiri
Azad Şükürov - Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Səhnə danışıq kafedrasının müdiri
İntiqam Cəbrayilov - Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutunun Təhsil nəzəriyyəsi şöbəsinin müdiri

BDU Lyon 2 Universiteti ilə ikili diplom verəcək

Fransa ali məktəbləri ilə əməkdaşlıq genişləndirilir

Bakı Dövlət Universitetində Fransanın Lyon 2 Universitetinin Hüquq fakültəsinin dekani, professor Giyoni Protyerin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş olub. Təhsil nazirinin müavini, BDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən Firudin Qurbanov Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə elm və təhsil sahəsində əldə olunan nailiyyətlər barədə ətraflı məlumat verib. Firudin Qurbanov Azərbaycanın 2005-ci ildən qoşulduğu Bolonya prosesi çərçivəsində ali təhsil sahəsində aparılan islahatlar, həyata keçirilən ikili diplom proqramlarının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Ötən ilin mayında Fransanın Paris şəhərində Avropa Ali Təhsil Məkanı nazirlərinin konfransında iştirak etdiyini xatırladan Firudin Qurbanov tədbirin ali təhsil sahəsində növbəti 10 il üçün orta qədər müəyyənləşdirilməsi və ölkələrarası qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı baxımından səmərəli olduğunu diqqətə çatdırıb. 100 illik yubiley ərəfəsində olan BDU-nun beynəlxalq əlaqələrindən danışan Firudin Qurbanov Fransa universitetləri ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Professor Giyoni Protyer Azərbaycanda, o

cümlədən Bakı Dövlət Universitetində olmasından məmnunluğunu ifadə edib, BDU ilə ilkin tanışlıq onda xoş təəssürat yaratdığını söyləyib.

Görüşdə Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsi ilə Lyon 2 Universitetinin Hüquq fakültəsinin magistratura pilləsində "Əqli mülkiyyət hüququ" sahəsində ikili diplom proqramı üzrə kadr hazırlığı məqsədilə niyyət protokolu imzalanıb. Protokolda birgə müəllim və tələbə mübadilələri, proqram, seminar, simpozium, konfransların, "Əqli mülkiyyət hüququ" sahəsində mütəxəssis mübadiləsinin həyata keçirilməsi kimi məsələlər öz əksini tapıb.

Qeyd edək ki, 210 yaşlı Lyon Universiteti 1809-cu ildə təsis edilib. 1874-cü ildən bu universitetdə Hüquq fakültəsi yaradılıb. 1960-cı illərdə həmin universitet 2 müstəqil ali təhsil müəssisəsinə ayrılıb. Hazırda Lyon Universiteti Lyon 1, Lyon 2 və Lyon 3 adlı üç müstəqil ali təhsil müəssisəsindən ibarətdir. Bütövlükdə isə bu şəbəkədə 127 min tələbə təhsil alır. Lyon 1 Universiteti tibb və təbiət elmlərini, Lyon 2 Universiteti hüquq, iqtisadiyyat və humanitar fakültələri, Lyon 3 Universiteti isə elmi-tədqiqat institutlarını birləşdirir. Universitetdə yeddi böyük kitabxana fəaliyyət göstərir, bir nəfər Nobel mükafatçısı var.

Tacikistanın səfiri ilə görüş

Azərbaycanda təhsil alacaq tacikistanlı tələbələr sayı artırılacaq

Təhsil nazirinin müavini, Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsini icra edən Firudin Qurbanov Tacikistan Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Rustam Soliyev ilə görüşüb.

Firudin Qurbanov ölkələrimiz arasında mövcud olan dostluq, qardaşlıq əlaqələrinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən elm və təhsil sahəsində inkişaf etdiyini bildirib.

Son illər təhsil infrastrukturunun müasirləşdirilməsi istiqamətində görülən işlər, "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verən Firudin Qurbanov qeyd edib ki, Dövlət Strategiyasında təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, təhsili idarəetmə sisteminin yenidən qurulması, kadr hazırlığının gücləndirilməsi, müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılması, müəllimin karyera inkişafı və fəaliyyətinin stimullaşdırılması, müasir təfəkkürlü Azərbaycan vətəndaşının yetişdirilməsi əsas hədəflər kimi götürülür. Strategiyanın reallaşdırılması təhsilin məzmununun mənimlənməsini təmin edən sərəfətli təhsilverənlərin formalaşdırılmasına, təhsildə nəticələrə görə cavabdeh, şəffaf, səmərəli tənzimləmə və idarəetmə mexanizmlərinin, müasir tələblərə uyğun və ömürboyu təhsili təmin edən təhsil infrastrukturunun formalaşdırılmasına zəmin yaradacaq.

Son 10 ildə Azərbaycan təhsilində ciddi islahatların aparılmasına, təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsi nəminə görülən işlərə diqqət çəkən Firudin Qurbanov, eyni zamanda, bu il 100 illiyini qeyd edəcək Bakı Dövlət Universitetinin innovasiya, yaradıcılıq, akademik tədqiqata böyük töhfələr verən, yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlayan müasir elm və təhsil mərkəzi olduğunu bildirib.

Firudin Qurbanov Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamı qeyd edərək yubiley tədbirlərinin YUNESKO, İSESKO və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən keçirilməsi haqqında qərarların qəbul olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

Tacikistan Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Rustam Soliyev göstərilən diqqətə görə Firudin Qurbanova dərin minnətdarlığını bildirib və ölkələr arasında qardaşlıq münasibətlərinin inkişafından danışdı. Tacikistan Respublikasında aparılan islahatlar və yeniliklər haqqında məlumat verən səfir Rustam Soliyev Azərbaycan ali təhsil ocaqlarında təhsil alan tacikistanlı tələbələr barədə danışaraq növbəti tədris ili üçün bu tələbələr sayının artırılacağına ümidvar olduğunu bildirib. Bakı Dövlət Universitetinin tələbələri ilə görüşmək istəyini bildirən səfir gələcəkdə BDU-da Tacikistan Respublikası güşəsinin yaradılmasını təklif edib. Səfir Rustam Soliyev 2012-ci ildə Tacikistan Dövlət Universiteti ilə Bakı Dövlət Universiteti arasında imzalanmış müqaviləni xatırladaraq, bu istiqamətdə işlərin davamını, müqavilələrin yenilənməsi və birgə layihələrin hazırlanmasını vurğulayıb. Ölkələrimiz və ali təhsil müəssisələrimiz arasında ikitərəfli münasibətləri yüksək qiymətləndirən səfir təhsil sahəsində, o cümlədən BDU ilə Tacikistanın universitetləri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində birgə fəaliyyətin gücləndirilməsinə əmin olduğunu bildirib.

Peşə təhsili sahəsində Böyük Britaniya təcrübəsi öyrənilir

"British Council" təşkilatının dəstəyi ilə Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin və ixtisaslaşmış peşə təhsili müəssisələrinin nümayəndələri üçün Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının London şəhərinə təlim səfəri təşkil olunub.

"Bacarıqların inkişafı" mövzusunda təşkil olunan təlim səfəri Təhsil Nazirliyi ilə "British

Council" təşkilatı arasında bağlanmış əməkdaşlıq memorandumu çərçivəsində həyata keçirilir.

Təlim səfərinin əsas məqsədi peşə təhsili sahəsində bilik və bacarıqların inkişaf etdirilməsi və bu sahədə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsidir.

Təlim səfəri çərçivəsində peşə təhsili, milli

kvalifikasiyalı sistemi, işəgötürənlərlə tərəfdaşlığın qurulması, peşə təhsili müəssisələrinin idarəedilməsi, büdcədənəknər maliyyə mənbələrinin müəyyən edilməsi və idarə olunması, innovasiya və sahibkarlıq düşüncə tərzinin təşviqi, sektor şuraları, karyera mərkəzlərinin fəaliyyəti və iş yerində təcrübənin təşkili ilə bağlı Böyük Britaniya təcrübəsi öyrəniləcək.

ADPU-ya 16 nəfər yeni doktorant və dissertant qəbul olunub

Yanvarın 29-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) 2018-ci il üçün fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya və dissertanturaya, elmlər doktoru proqramı üzrə dissertanturaya qəbul olunmuş şəxslərlə görüş keçirilib. "TÜRKSOY" kafedrasında keçirilən görüşdə ADPU-nun rektoru, professor Cəfər Cəfərov, elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, professor Aşef Zamanov, Magistratura və doktorantura şöbəsinin müdiri, professor İbrahim Bayramov iştirak ediblər.

Rektor Cəfər Cəfərov yeni qəbul olunmuş doktorant və dissertantları təbrik edib, onlara gələcək elmi fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb. Rektor qeyd edib ki, ADPU-da yeniliklər, islahatlar, innovativ layihələr uğurla həyata keçirilir. "Bu islahatlar bütövlükdə ölkəmizdə gedən yeniləşmə, müasirləşmə prosesinin tərkib hissəsidir. Təhsil xalqı, millətin gələcəyi üçün həlledici əhəmiyyət kəsb

edən sahədir. Təhsil ölkəmizin milli təhlükəsizlik məsələsidir. Təhsil sahəsində insan resursları böyük rol oynayır. Ölkə rəhbərliyi bizim qarşımıza mühüm vəzifələr qoyub. Bu vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsində doktorantların və dissertantların qəbulu xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. ADPU-nun göstəriciləri sağlam və ədalətli rəqabət mühiti şəraitində ildən-ilə yaxşılaşır. Əsas hədəfimiz ADPU-nun regionun ən güclü universitetlərindən birinə çevrilməsidir. Siz daim öz üzərinizdə ciddi işləməli, özmlə çalışmalı, Azərbaycanın ümumi inkişaf prosesinə öz töhfələrinizi verməlisiniz".

Elm və innovasiyalar üzrə prorektor, professor Aşef Zamanov çıxış edərək bildirib ki, fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya və dissertanturaya, elmlər doktoru proqramı üzrə dissertanturaya qəbul uğurla başa çatıb. Qəbulun nəticələri barədə məlumat verən professor A.Zamanov qeyd edib ki, Təhsil Nazirliyinin 30 noyabr 2018-ci il tarixli 03-11-1878/15 nömrəli məktubuna əsasən

Universitetdə onlarla görüş keçirilib

fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya və dissertanturaya, elmlər doktoru proqramı üzrə dissertanturaya qəbulla bağlı "Azərbaycan" qəzetinin 4 dekabr 2018-ci il tarixli 273-cü nömrəsində elan dərc edilib, 25 dekabr 2018-ci il tarixə qədər sənəd qəbulu aparılıb. Planda nəzərdə tutulmuş ixtisaslar üzrə 46 nəfərin sənədi - fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya 33, dissertanturaya 8, elmlər doktoru proqramı üzrə dissertanturaya 5 sənəd qəbul edilib. Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertanturaya sənəd təqdim etmiş 1 nəfər sənədlərini geri götürüb.

ADPU rektorunun 6 dekabr 2018-ci il tarixli 3/173 nömrəli əmrinə əsasən yaradılmış Sənəd Qəbulu Komissiyasının 28 dekabr 2018-ci il tarixli iclasının qərarına əsasən 45 nəfər qəbul imtahanlarına və müsahibələrə buraxılıb.

Rektorun 24 dekabr 2018-ci il tarixli 3/178 nömrəli əmrinə əsasən yaradılmış müvafiq komissiyalar tərəfindən 7-24 yanvar 2019-cu il tarixlərdə imtahanlar və müsahibələr aparılıb. İmtahanların və müsahibələrin nəticələri əsasında 10 nəfər fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya, 5 nəfər fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertanturaya, 1 nəfər elmlər doktoru proqramı üzrə dissertanturaya qəbul olunub.

Professor A.Zamanov çıxışının sonunda yeni qəbul olunmuş doktorant və dissertantların özlərini doğruldacaqlarına inanımı ifadə edib və onlara uğurlar arzulayıb.

Doktorant və dissertantlar çıxış edərək qəbul prosesinin düzgün, ədalətli və şəffaf keçirilməsinə görə ADPU-nun rəhbərliyinə təşəkkür ediblər.

Sonda vəsiqələr verilib, xatirə şəkli çəkdirilib.

"UNEC Extern"də sahibkara "online" təlim verilib

Seminara 800-dən çox iştirakçı qatılıb

"UNEC Extern" Mərkəzində mikro, kiçik və orta sahibkarlar üçün vergi qanunvericiliyinə tətbiq edilmiş dəyişikliklərlə əlaqədar İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin təşkilatçılığı, Vergilər Nazirliyinin və UNEC-in dəstəyi ilə 800-ə yaxın sahibkar üçün seminar keçirilib. Ölkənin 8 rayonunda fəaliyyət göstərən sahibkarların iştirak etdiyi seminar ən müasir texnoloji avadanlıqlarla təchiz edilmiş "UNEC Extern" Mərkəzində canlı bağlantı rejimində baş tutub. Sahibkarlardan canlı bağlantı zamanı daxil olan suallar cavablandırılıb.

Dünyanın aparıcı universitetlərinin təcrübəsi əsasında layihələndirilmiş "UNEC Extern" Mərkəzinin üstünlükləri sırasına "online" dərsə istənilən yerdən qoşulmaq, müəllimə "online" sual vermək, "online" müzakirələrdə iştirak etmək, mühazirələrin video bazasına istənilən vaxt və istənilən yerdən yenidən baxmaq və gün ərzində 9-12 min tələbəyə təhsil vermək imkanları daxildir.

“Lənkəranda ən müasir universiteti quracağıq”

I hissə

Lənkəran Dövlət Universitetinin fəaliyyəti müstəqillik dövrünü əhatə etsə də, inkişafı son illərdə Azərbaycanda, o cümlədən təhsil sahəsində gedən böyük prosesin nəticəsidir. Universitetdə inkişafa yön verən isə rektor əvəzi, riyaziyyat üzrə elmlər doktoru, professor Natiq İbrahimovdur.

Rektor vəzifəsini icra etməyə başlayandan keçən müddətdə Lənkəran Dövlət Universitetində görülən işləri indi ölkəmizin ən sanballı, nüfuzlu, hətta adı beynəlxalq reyting cədvəllərinə düşən universitetləri ilə müqayisə etmək mümkündür.

LDU-da rektor vəzifəsini icra edən Natiq İbrahimov “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə vəzifəsinin icrasına başlayandan bəri qarşısına çıxan problemlərdən, universitetin həyatında baş verən yeniliklərdən, dəyişən təhsil mühitindən danışdı.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Tələbələrimizi əsl təhsil ab-havasında qəbul etdik

- Artıq 3 il yaxındır ki, Lənkəran Dövlət Universitetinə rəhbərlik edirsiniz. Qarşınıza qoyduğunuz hədəfə nail ola bilərsinizmi?

- Lənkəran Dövlət Universiteti 1991-ci ildən BDU-nun filialı kimi, 1992-ci ildən Universitet kimi fəaliyyət göstərir. Ancaq bir neçə il öncəsinə qədər universitetin həm maddi-texniki bazasında, həm kadr potensialında, həm də laborator təchizatında, eləcə də təhsilin keyfiyyətində ciddi çatışmazlıqlar mövcud idi. 2016-cı ildə universitetə göndəriləndə qarşıma məqsəd qoyulmuşdu ki, bu vəziyyəti dəyişim. Lənkəranda bir universitet olduğu bu təhsil müəssisəsinin fəaliyyətindən aydın görünməlidir. O qədər problem vardı ki, həllinə hansından başlayacağıma qərar verməkdə çətinlik çəkirdim. Çünki həllini gözləyən problemlərin hər biri bir universiteti ayağa qaldırmaq üçün çox önəmli idi. Təsəvvür edin ki, bir korpus vardı, hətta üçnövbəli sistemlə də orada tələbələri yerləşdirmək mümkün deyildi. Yer çatışmazlığı bu korpusla bağlı yeganə problem deyildi. Ətrafa yayılan xoşagəlməz iy səbəbindən oturmaq iş görmək mümkün deyildi. Təhsilin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində nəzərdə tutduğumuz böyük islahatları bir kənarə qoyub bu problemin həllindən başlamalı olduq. Belə bir şəraitdə necə keyfiyyətli təhsil vermək olar ki? Üfünənin mənbəyini araşdıranda öyrəndik ki, sən demə, çirkab suları binanın zirzəmisinə axır. Odur ki, yay semestri başlayan kimi həmin binanın və mikrorayonda yerləşən yararsız binanın əsaslı təmirinə başladım. Yeni tədris ilinə mövcud binanın təmiri, ikinci tədris korpusunun açılışı ilə başladıq və növbəti dərslərin təmiri başa çatdırıb tələbələrimizi əsl təhsil ab-havasında qəbul etdik. Amma yer çatışmazlığını həll etmək mümkün olmadı. 2018-ci ildə də bu problemi həll etmək üçün yollar axtardım. Mövcud binanın yanında əlavə korpus tikmək üçün imkan vardı və bu imkandan yararlanmağa qərar verdik. Tikintiyə başlamaq üçün söküntü işləri başladı. Çünki orada yarımtikili vardı. 80-ci illərdə texnikum üçün tikilən bina yarımqos qalmışdı. Yarımqos binanı kol-kos basmış, köhnə armaturlar, betonlar yığılıb qalmışdı illərlə. Təsəvvür edirsinizmi, həmin tör-töküntünün altından nə qədər ilan çıxdı? Tə-

mizlik işləri xeyli vaxt apardı. Sonra yeni korpusun tikintisinə başladım. Planımıza görə, növbəti tədris ilinə iki yeni korpus təhvil verəcəyik. Həm birinci korpusa əlavə olaraq tikilən, barəsində danışdığım bu bina hazır olacaq, həm də yataqxana ilə eyni yerdə tikilməkdə olan tədris korpusu. Bu binanın da tikintisinin başlanması oradakı söküntü işlərinə görə xeyli gecikdi. Ancaq hesab edirəm ki, həmin binanı nəzərdə tutulduğu vaxtda istifadəyə vermək mümkün olacaq.

- Təcrübənizdən belə görünür ki, burada daş üstə daş qoymaq üçün əvvəlcə sökmək lazım gəlib?

- Söz ki, sökülməkdən düşdü, sökülmək daha bir binamız da vardı. Universitetin çox bərabər vəziyyətdə olan qonaq evi sökülməliydi. Bunun üçün FHN-ə müraciət etdik, ancaq köhnə bina olması səbəbindən rədd cavabı aldıq. Məcbur olub binanı təmir etdik. Həmin binanı Turizm fakültəsinin turizm bazasına çevirdik. Qonaq evi hazırda turizm bazasından əlavə, həm də otel kimi fəaliyyət göstərə bilər. Otellə bağlı da çox böyük planlarımız var. Hazırda respublika və beynəlxalq miqyaslı hər hansı tədbir keçirsək, qonaqlarımızı burada tam yerləşdirmək imkanımız var. Bunu 2017-ci ilin yayında sınaqdan da çıxartdıq. Universitetin təşkil etdiyi beynəlxalq tədbirə qatılmaq üçün xaricdən gələn bütün qonaqlarımızı burada yerləşdirdik. Düzdür, otel kimi hələlik tam gücü ilə işləmir, universitetin xeyrinə qazanc gətirmir. Ancaq gələcəkdə buna nail olacağımızı düşünürəm. Nəzərdə tutmuşuq ki, müdirindən və təmizlik işçilərindən savayı bütün işləri tələbələr görsün. Tələbələrimiz qonaq olub-olmamasından asılı olmayaraq, hər gün otelə gedirlər. Qida mühəndisliyi və turizm ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələrimiz burada təcrübə keçir, ixtisasları üzrə xidmətləri öyrənirlər.

Elektron sistemə keçildi

- Tədrisdə vəziyyət necə idi? Nəyi dəyişə bildiniz, nə qaldı?

- Yeni standartlara uyğun tədris planları işlənilməli idi. Ali təhsil müəssisələrində həyata keçirilən və artıq köhnələn bir çox təbiiqlər Lənkəran Dövlət Universitetinə hələ gəlib çatmamışdı. Özünü təsəvvür edin, yenidən rektor vəzifəsinin icrasına başlamışam, laborantlardan biri yarım gün icazə almaq üçün qəbula gəlib. Təəccübləndim ki, icazə üçün rektora müraciət etmək lazımdır? Gördüm ki, bu təhsil

Natiq İbrahimov: “LDU-da həyata keçirdiyimiz dəyişikliklər müsbət reaksiya doğurur”

müəssisəsinin işlək strukturu yoxdur. Odur ki, məsləhətli şəkildə xarici təcrübədən də yararlanaraq işlək struktur yaratdıq. Çox operativ bir struktur oldu. Həmin struktura daxil olan bölmələrin əsasnamələrini yazıb təsdiq etdik və hər birinə öz əsasnaməsini təqdim etdik. Universitetin kafedraları ixtisaslara uyğunlaşdırıldı. Bu struktur islahatları ilə yeni universitet həyatının əsasını qoyduq. İndi hər kəs öz işini, vəzifəsini, məsuliyyətini bilir. Bu struktur həm də optimaldır. Ona görə xərclərimiz də qənaətli olur. Yəni, heç kimi işdən çıxartmadan strukturu optimallaşdırdıq. Bu islahatlar çərçivəsində tyutor xidməti yaradıldı. O vaxta qədər bu təhsil müəssisəsində tyutor xid-

da azı bir dəfə götürürəm. Cəmiyyətdə olan siqnalları birgə müzakirə edirik və işini ona uyğun qururam. Gördüyümüz işlərin necə qarşılandığını, necə qəbul edildiyini də məhz bu görüşlərdə müəyyənləşdirirəm. Elə bu görüşlərdən bilirəm ki, LDU-da həyata keçirdiyimiz dəyişikliklər müsbət reaksiya doğurur.

- Təkləməyə qərar verirsiniz?

- Niyə ki? Elə qərarlar var ona məşvərət lazım deyil, mənim səlahiyyətim daxilindədir. Universitetdə iş qəbulu həyata keçirən komissiya fəaliyyət göstərir. Daxil olan müraciətləri komissiya müəyyənləşdirir və həmin şəxsləri müvafiq vəzifələrə onlarla məsləhətləşərək təyin edirəm.

Universitet saat mexanizmi kimi işləyir. Artıq tədris proqramları da dəyişdirilərək müasir proqramlara uyğunlaşdırılıb. Bəzi ixtisaslar üzrə isə BDU, ADPU, ADİU, ADNSU ilə eyni proqram üzrə mütəxəssis hazırlığı aparılır. Növbəti semestrəndən isə ADİU ilə müəllim və tələbə mübadiləsinə qərar verilib. Ancaq təbiiq etmək istədiyimiz çox şey qalıb. Yavaş-yavaş Lənkəranda ən müasir universiteti quracağıq.

Gələcəyin müəllimləri müasir laboratoriyalarda, aqronomları plantasiyalarda formalaşır

- Ölkədə pedaqoji kadr hazırlayan təhsil müəssisələrinin özünəməxsus öhdəliyi var. Yəni, yaxşı müəllimi, sadəcə tədris proqramını yeniləməklə yetişdirmək mümkün olmur...

- Əlbəttə. Ölkədə bu sahədə böyük işlər görülür. Müasir tələblərə cavab verən pedaqoji kadrların hazırlanması son 5 ilin ən əsas tələblərindəndir. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasının əsas istiqamətini təşkil edən bu məsələ bizim də əsas vəzifəmizdir. Vəzifəmizin öhdəsindən gəlmək üçün işə başladığım ilk gündən müvafiq addımlar atmışıq. Bu addımlardan biri kadr hazırlığında xüsusi əhəmiyyət kəsb edən laboratoriyalardır. Müəllim hazırlığının keyfiyyətini artırmaq məqsədi ilə elə ilk iş gündəndən etibarən laboratoriyaların təşkilinə diqqət edirəm. 2 laboratoriyamı vəzifənin icrasına başlayan kimi qurduq. Sonradan daha 4 laboratoriya və 4 kabinet də tələbələrimizin istifadəsinə verdik. “Baytarlıq cərrahiyyəsi”, “Aqrokimya” və “Torpaqşünaslıq” laboratoriyaları isə tezliklə qurulacaq. Onu da qeyd

edim ki, universitetimizdə olan kimya və biologiya üzrə müəllim hazırlığını təmin edən laboratoriyalar ölkənin digər ali təhsil müəssisələrinin heç birində yoxdur.

- LDU-da neçə ixtisas üzrə tədris təşkil edilib?

- Hazırda universitetimizdə 27 ixtisas üzrə tələbə, 19 ixtisas üzrə magistr hazırlığı həyata keçirilir. 2017-2018-ci tədris ilindən 12 ixtisas üzrə doktorantura və dissertantura pillələrində də təhsil təşkil olunub. Ölkə rəhbərinin tapşırığı ilə LDU-ya aqrar və kənd təsərrüfatı ixtisasları da verilib. Regionların inkişafını təmin etmək istiqamətində hazırlığı həyata keçiriləcək həmin ixtisaslar üzrə təhsilin təşkilini səmərəliləşdirmək məqsədi ilə Rusiya istehsalı olan cərrahiyyə kabinetini almışam. 4 yeni laboratoriya qurulub. “Baytarlıq”, “Qida məhsullarının texnologiyası”, “Qida təhlükəsizliyi və ekologiyası” laboratoriyaları İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlarla tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşünaslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi bu laboratoriya nəzəri biliklərin təcrübədə tətbiqini öyrətmək baxımından universitet üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Magistrlər, həmçinin doktorantlar da laboratoriyalardan istifadə edəcəklər. Laboratoriyaların onları tədqiqat işini maksimum səmərəli apara bilməsinə kömək edəcək.

- Həmin laboratoriyalardan tələbələr istifadə edə bilirlərmi? Ən əsası, müəllimləriniz yeni və müasir avadanlıqlardan istifadə etməyi öyrənilərmisi?

- Laboratoriyada işləyə bilmək üçün avadanlıqları istehsal edən firmanın mütəxəssisləri universitetin müəllimləri üçün treninqlər keçdirir. Həmin treninqlərdə iştirak edən müəllimlər laboratoriyada iş zamanı tələbələrə kömək edə bilirlər.

- Müasir universitetlər müxtəlif yollarla gəlir əldə edir, hətta tələbələrin təhsil haqqına ehtiyac duymurlar. Sizcə, qurduğunuz müasir laboratoriyalar universitetin gəlir mənbələrindən birinə çevrilə bilərmi?

- Şübhəsiz. Gələcəkdə laboratoriyaların universitetin gəlir mənbələrindən birinə çevrilməsi üçün əlimizdən gələni edirik. Məsələn, “Qida mühəndisliyi” laboratoriyasına qidanın tərkibini müəyyən etmək üçün bütün cihazlar gətirilib. 1 kurslar ikinci semestrəndən başlayaraq laboratoriyadan istifadə edirlər. Yuxarı kurslarda təhsil alan tələbələrimiz bu laboratoriyaların çoxdan daimi istifadəçisinə çevriliblər. Doktorantura pilləsinədək bütün tələbələrimizin ən çox işlədiyi otaq məhz bu laboratoriyadır. Laboratoriyada azot birləşmələrini, nitratın miqdarını müəyyənləşdirmək, ya da modifikasiya olunmuş məhsulu ayırd etmək çətinlik törətməyəcək.

Eyni zamanda, həmin laboratoriyaların imkanlarından həm fermerlər, həm də regionda yerləşən digər müəssisə və təşkilatlar yararlanırlar. Laboratoriyalar ixtiyari məhsulun tərkibini tam təyin etmək qabiliyyətindədir. Eyni zamanda, torpağın tərkibini tam öyrənərək fermerlər üçün təkliflər vermək imkanımız da var.

- LDU-nun çay plantasiyaları, dəmirəgacı bağları, limon, narıncı istixanaları barədə də eşitməmişik...

- Bəli, 3,2 hektar ərazidə çay və sitrus bağı salmışıq. Dəmirəgacı ilə suvarma sistemi qurulub. Ölkədə elektrik böhranı yarananda xeyli bitkilərimiz məhv oldu. Biz də bu hadisədən dərs çıxarıb dəmirəgacı üsulu ilə suvarma sistemi qurduq. Bu üsulla həm bitkinin daim sulanması təmin edilir, həm də suya qənaət. 5 hektar əlavə sahə almışıq. Orada da kənd təsərrüfatı bitkiləri becəririk. Ötən məhsul mövsümündə pomidora qədər hər şey əkməmişdik. Düzdür, becərdiyimiz, ərşəyə gətirdiyimiz məhsuldan hələlik maddi qazanc əldə edə bilmirik. Ancaq universitet olaraq özümüzə götürdüyümüz missiyanı yerinə yetirə bilərik. Tələbələrimiz arpadan, buğdadan tutmuş pomidora, sarımsaq, soğana qədər bütün məhsulların yetişdirilmə prosesini gördülər və öyrəndilər. Ən böyük qazancımız da məhz bu oldu.

Lənkəranda müasir təhsil mühiti

- Artıq Avropa tələbə mühitini qurmağa başlamısınız?

- Tam ələ deməzdim. Lənkəran Dövlət Universitetində müasir təhsil mühiti olmalıdır. Tələbə üçün təhsilin olcaqlığı təmin edilməlidir. Gələcəkdə Lənkəran Dövlət Universitetinin çox müasir kampusu olacaq. Burada müəllimlər üçün evlər, kafe, yataqxana qururuq. Növbəti tədris ilində artıq yataqxana da tələbələrin ixtiyarına verəcək. Bu, tələbə ilə müəllimin işləməsi üçün də əlverişli olacaq. Müəllim də, tələbəyə də əlaqə saxlamaq imkanları yaradılacaq. Bu da o deməkdir ki, tələbə hər hansı sualına cavab tapmaq üçün növbəti günü gözləməyəcək. Hazırda universitetin 50 nəfərlik qızlar yataqxanası var. Ancaq tezliklə 160 yerlik, beşmərtəbəli yeni yataqxana binası da təhvil verilecək. İndi həmin binanın da tikintisi davam edir. Bina keçmiş Peşə liseyinin LDU-nun balansına verilmiş qəzalı yataqxana binasının yerində tikilir. Yaşayış sahəsi 1100 kvadratmetr olacaq yataqxana binasında tələbələrin normal istirahəti, asudə vaxtlarının təşkili üçün bütün şərait yaradılacaq. Burada kompüter otaqları, kitabxana, xidmət otaqları fəaliyyət göstərəcək.

- Ancaq qızları düşünürsünüz. Bəs, oğlanlar?

- Bina məhz elə oğlanlar üçün nəzərdə tutulur.

Ardı var

YUNESKO-nun “Global məqsədlər” dərsləri

Hamı üçün təmiz su

Mövzu: Hamı üçün təmiz su

Fənn: Həyat bilgisi, Coğrafiya

Təlim məqsədi:

- Məşğələlərin sonunda şagirdlər:
- * Suyun çirklənməsinin nə olduğunu biləcək;
- * Suyun çirklənməsinin bəzi səbəblərini öyrənəcək;
- * Təmiz sudan istifadədə ümumdünya bərabərsizliyini təsvir edəcək.

Hazırlıq:

- * İki fincan su hazırlayın (təmiz və çirkləndirilmiş, şəffaf qabdan istifadə edin ki, su görünür).
- * Çirklənmiş və təmiz su təsvirlərini proyektorda göstərin və ya çap edin (*şəkillərə bax*).
- * Suyun çirklənməsinin səbəbləri barədə məlumatı proyektorda göstərin və ya çap edin (*əlavə 2*).
- * Təqdim olunan xəritəni proyektorda göstərin və ya çap edin.
- * Bütün şagirdlərə dünya xəritəsindən istifadə imkanı yaradın.

Ümumi vaxt: 60 dəq.

Yaş həddi: 8-14 yaş.

Təlim tapşırığı - 5 dəq.

İki fincana su doldurun (təmiz və çirkləndirilmiş). Şagirdlərdən cütlərdə işləmək və öz fikirlərini bölüşməyi xahiş edin. Fincanlar arasında hansı fərqi duyduqlarını şagirdlərdən soruşun. Hansı fincandakı su istifadə üçün daha təhlükəsizdir? Niyə? Fincanlardakı sudan istifadənin nəticələri hansılardır?

Verilmiş suallara cavab almadan önce şagirdlərə düşünmək üçün 1 dəqiqə vaxt verin. Sonra şagirdlər cütlüklərə bölünərək fikirlərini və cavablarını tərəfdaşları ilə müqayisə etməlidirlər. Nəhayət, şagirdlərdən fikirlərini siniflə bölüşməyi xahiş edin.

Diferensiasiya və alternativ tapşırıqlar

Alternativ tapşırıq olaraq şagirdlərə cavabları və müşahidələrini öz dəftərlərində və ya vərəqlərdə yazmağı təklif edin. Vərəqləri dərsin axırına qədər saxlayın ki, şagirdlər öyrəndikləri və gördükləri mövzu üzrə fikirləşsinlər və ya hansısa cavabın dəyişdiyini bilsinlər.

Təlim tapşırığı - 10 dəq.

Suyun çirklənməsi anlayışını izah edin və ya əyani surətdə göstərin. Məsələn, “Suyun çirklənməsi elə vəziyyətdir ki, bu zaman istənilən su mənbəyinə (çaylar, göllər, okeanlar) canlı varlıqlar üçün ziyanlı olan maddələr düşür”. Suyun çirklənməsini heç də həmişə görmək mümkün olmadığını izah edin.

Təmiz və çirklənmiş su şəkillərini nümayiş etdirin (*şəkillərə bax*). Şagirdlərdən şəkilləri müqayisə etməyi xahiş edin. Onlar bu şəkilləri hansı sözlərlə təsvir edərdilər. Şagirdlərə harada təmiz və harada çirkləndirilmiş suyun təsvir olunduğu yeri müəyyən etməyi təklif edin.

Müəllim olaraq sizin şagirdlərin müsbət enerjisini düzgün istiqamətləndirmək və onları aciz olmadıqlarına, dəyişikliyin mümkün olduğuna inandırmaq imkanınız var. “Design for Change” hərəkatı tərəfindən keçirilən “Mən bacarıram” məktəb müsabiqəsi uşaqları əməkdaşlığa çağıraraq öz mühitlərində dəyişikliklər etməyə və öz təcrübələrini dünyadakı uşaqlarla bölüşməyə dəvət edir.

Diferensiasiya və alternativ tapşırıqlar
Şagirdlərə çirkləndirilmiş su şəkilləri ilə bağlı sual vermələrini təklif edin.

Təlim tapşırığı - 15 dəq.

“Əlavə 2”-dəki paylama materiallarını bölüşdürün və şagirdlərə suyun çirklənmə səbəbləri ilə tanış olmağı təklif edin. Şagirdlərə suyun çirklənmə səbəblərini zərərin miqyasına görə sıralamağı təklif edin (kəşib onları partanın üzərinə düzmək və ya vərəqdə yazmaq olar).

Tapşırığın məzisi ondan ibarətdir ki, şagirdlərə müxtəlif səbəblər, fikirlər irəli sürmək və yalnız düzgün cavab vermək deyil, həmçinin öz seçimlərini izah etməyə hazır olmaları təklif edilir. Sonra bir neçə şagirddən öz ideyalarını siniflə bölüşmələri xahiş olunur.

Təlim tapşırığı - 25 dəq.

Dünyada təmiz suya əli çatmayan insanlar var. Bunun bir sıra səbəbləri var və suyun çirklənməsi onlardan biridir.

Dünyanın təmiz su hövzələrini göstərən xəritəsini paylayın və ya ekranda şəklini göstərin. İzah edin ki, xəritədə insanla-

rın Yer kürəsində təmiz sudan istifadə imkanları göstərilir.

Şagirdlərdən aşağıdakı suallara cavab verməyi xahiş edin. Yəqin ki, onlara ölkələrin adı olan adı dünya xəritəsi lazım olacaq:

- * Onların ölkəsi harada yerləşir? Təmiz su yerləşməsinə göstərən xəritədə həmin ölkəni tapın.
- * Təmiz sudan yaxşı istifadə imkanları olan ölkələr harada yerləşir? Cavab verərəkən qitələrin və cəhətlərin adlarından istifadə edin.
- * Təmiz sudan daha az istifadə imkanları olan ölkələr harada yerləşir? Cavab verərəkən qitələrin və cəhətlərin adlarından istifadə edin.
- * Bütün dünya üzrə təmiz sudan istifadə

imkanları nə dərəcədə eynidir? Bu hamı üçün əlçatandır mı?

Təlim tapşırığı - 5 dəq.

Əgər vaxtınız qalarsa, şagirdlərdən xəritəyə baxarkən ilk ağla gələn sualı yazmağı xahiş edin (Sualları lövhəyə və ya sinfin divarlarına bərkitmək üçün yapışqanlı kağızlardan istifadə etmək olar). Sinif yoldaşlarının bu suallara cavab verə biləcəklərinə nəzarət edin və ya bu suallardan ev tapşırığının tədqiqatında və ya gələcək məşğələlərin mövzusu kimi istifadə edin. Əgər vaxtınız varsa, dərsin əvvəlində qoyulmuş suallara qayıtmağı təklif edin, onların fikrincə çirkləndirilmiş sudan istifadənin hansı nəticəsi ola bilər.

Global məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyətə başlayın

Müəllim olaraq sizin şagirdlərin müsbət enerjisini düzgün istiqamətləndirmək və onları aciz olmadıqlarına, dəyişikliyin mümkün olduğuna inandırmaq imkanınız var. “Design for Change” hərəkatı tərəfindən keçirilən “Mən bacarıram” məktəb müsabiqəsi uşaqları əməkdaşlığa çağıraraq

öz mühitlərində dəyişikliklər etməyə və öz təcrübələrini dünyadakı uşaqlarla bölüşməyə dəvət edir.

Başlamaq üçün www.dfcworld.com saytna daxil olun.

“Design for Change”-in dərslər və ya şagirdlərə sərbəst fəaliyyətləri üçün www.globalgoals.org/worldslargestlesson sayta daxil olun.

Əlavə 2.

Su çirklənməsinin səbəbləri

- * Bulaqlara və çaylara axıdılan zibil tullantısı.
- * Dağ mədənlərində fəaliyyət zamanı çaylara və bulaqlara axıdılan kimyəvi maddələr.
- * Güclü yağışlardan sonra bulaq və çaylara axan torpaq.
- * Fərmer təsərrüfatlarının bulaqlara və çaylara axıdılan tullantıları və kimyəvi maddələri.
- * Müəssisələrdən bulaq və çaylara axıdılan isti su.
- * Havada yağış damcıları ilə qarışan ziyanlı tüstülər mənbəyi olan maşınlar, təyyarələr və elektrik istehsalı məqsədləri üçün yandırılan faydalı qazıntıları.
- * Bəzən su mənbələrinə sızan torpaqdakı zərərli kimyəvi maddələr.
- * İri su hövzələrinə düşən plastik torbalar.
- * Evdə istifadədən sonra borulardan torpağa sızan məişət kimyası.
- * Paltar istehsalında istifadə olunan boyaların bulaq və çaylara axıdılması.
- * Təmiz su ilə qarışmış təmizlənməmiş məişət axıntı suları.
- * İnsanların və heyvanların sudan birgə istifadə etməsi; onların ifrazatlarının su ilə qarışması.
- * Tankerlərdən okeana neft axıntısı.
- * Okean və göllərə atılan zibil.
- * Yemək hazırlanması zamanı çanaqda yuyulan yağ.

Əhalinin say faizini nəzərə alaraq 2010-cu il üçün təkmilləşdirilmiş içməli su mənbələrinə çıxışı əks etdirən və su ehtiyatlarının öz əksini tapdığı dünya xəritəsi (*xəritəyə bax*).

Əlavə resurslar:

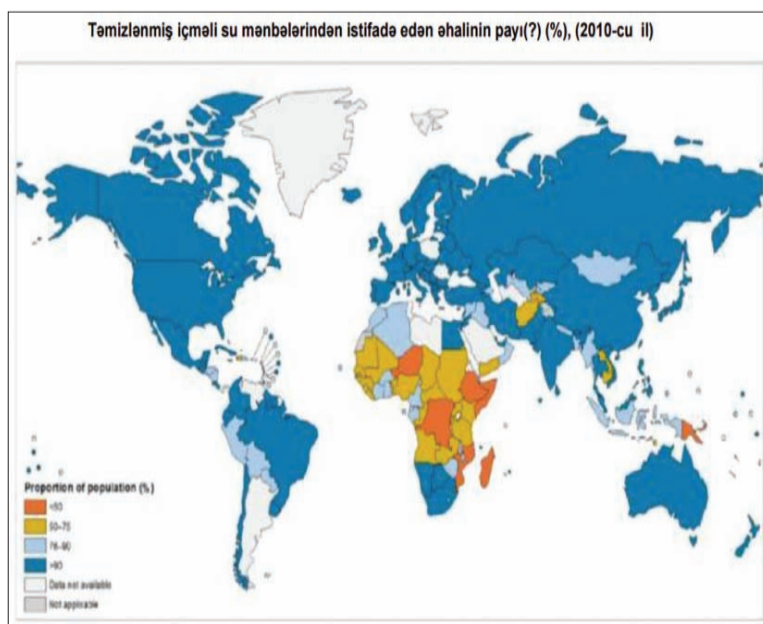
Suyun çirklənməsi barədə məlumatlar: www.schooltoday.com/pollution/water-pollution/what-is-water-pollution.html

“Suyun çirklənməsi içməli sudan istifadəni azaldır və suda yaşayan orqanizmləri təhlükə altında qoyur. Suda yaşayan orqanizmlərin və bütövlükdə ekosistemin qorunmasını təmin etmək üçün ciddi tədbirlər lazımdır”.

Kollinz Abalu Abudca, Ladela orta məktəbinin müəllimi, Nigeriya

- * Uşaqlar üçün suyun çirklənməsi barədə məlumatlar: www.water-pollution.org.uk/
- * Suyun çirklənməsi barədə video : www.youtube.com/watch?v=lgLIMaZAJj0
- * “Creek Freaks” hərəkatından su müdafiəçilərinin videosu: www.youtube.com/watch?v=MLKsifjwPG4
- * Su ilə bağlı oyun və tapşırıqlar:
- * Şagirdlər üçün: www.water.epa.gov/learn/kids/drinkingwater/kids_4-8.cfm
- * Müəllimlər üçün: www.water.epa.gov/learn/kids/drinkingwater/teachers_4-8.cfm
- * Su süzülməsi üzrə eksperiment və animasiya çarxı: www.epa.gov/safewater/kids/flash/flash_filtration.html
- * Eksperimentin videosu: www.youtube.com/watch?v=OMZpzlctQkc
- * Sudan xlorun təmizlənməsi üzrə eksperiment: www.education.com/science-fair/article/water-purification-filtration/
- * Suyun çirklənməsi barədə əlavə saytlar: www.schooltoday.com/pollution/water-pollution/what-is-water-pollution.html
- * www.water-pollution.org.uk/

Qeyd: Xatırladıq ki, müəllimlər YUNESKO-nun “Global məqsədlər” dərslərini münasib bildikləri və ya imkanları olduqları vaxt keçə bilərlər. Təqdim olunan materiallar dərsləri keçməkdə müəllimlərə kömək edir. Onlar materialları tədris üsullarına və məktəb şəraitinə uyğunlaşdırıb istifadə etməkdə də müstəqildirlər. Materiallar 8-14 yaşlı uşaqlar üçün hazırlansa da onları istənilən yaş qrupuna uyğunlaşdırmaq olar.

“El bilir ki, sən mənimsən”

Şəki şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbin III “a” sinfində “El bilir ki, sən mənimsən” mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə əvvəlcə Azərbaycanın Dövlət himni səsləndirilib. Sonra torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan vətən övladlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Tədbirdə şəhər təhsil şöbəsinin və Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqının Şəki rayon komitəsinin əməkdaşları, digər məktəblərin müəllimləri, məktəbin şagird kollektivi, həmçinin valideynlər iştirak ediblər.

Məktəbin direktoru Məmməd Mahmudov milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği ilə bağlı silsilə tədbirlərin məktəblərdə keçirilməsinin zəruriliyindən danışdı.

Şagirdlərin ifasında Vətənə, millətə, dövlət atributlarına aid vətənpərvərlik mövzusunda şeir və mahnılar səsləndirilib, milli rəqs nümunələri nümayiş olunub.

Sonda vətənpərvərlik mövzusunda şagirdlər tərəfindən ədəbi-bədii kompozisiyalar nümayiş etdirilib.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Məktəbhazırlıq qrupları

Ağstafa rayon ümumi təhsil müəssisələrində 43 məktəbhazırlıq qrupu fəaliyyət göstərir. 793 nəfər şagird bu məktəbhazırlıq qruplarında təhsil alır. Məktəbhazırlıq qruplarının əsas məqsədi uşaqların tədrisə hazırlıqlı başlaması, dərslərinə öncədən alışması, onlarda müəyyən bilik və bacarıqların formalaşmasından ibarətdir.

Qeyd edək ki, beşyaşlılara il ərzində 7 fənn - ətraf ələmlə tanışlıq, savad təliminə hazırlıq və nitq inkişafı, bədii təfəkkürün inkişafı, mənfi və riyazi təfəkkürün inkişafı, təsviri fəaliyyət, musiqi və fiziki mədəniyyət fənləri tədris edilir.

Nəcibə VƏLİYEVA,
Ağstafa Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Nurlanə Şirinova

Cəbrayıl rayon 4 nömrəli tam orta məktəbin
ibtidai sinif müəllimi

“Təkcə bilmək azdır, əsas uğur bildiklərimizi düzgün tətbiq etməyimizdədir”.

“Azərbaycan inciləri dünya muzeyində”

Sumqayıt Dövlət Rəsm Qalereyası şəhərin 35 nömrəli tam orta məktəbində “Azərbaycan inciləri dünya muzeyində” mövzusunda müəllimlərə keçirilib. Qalereyanın direktoru Ellada Rəsulova bildirib ki, tədbirin keçirilməsində məqsəd şagirdlərin təsviri incəsənət tarixinə dair biliklərini artırmaqdır. Tədbirdə qalereyanın əməkdaşları Azərbaycan təsviri incəsənətinin tarixi haqqında geniş məlumat veriblər.

Bildirilib ki, Azərbaycan ustalarının hazırladığı incəsənət nümunələri hələ erkən

dövrədən bütün dünyaya yayılıb və bədii mükəmməlliyi ilə şöhrət qazanıb. Bu gün də İstanbulda “Topqapı” sarayı, Parisdə “Luvr”, Londonda “Viktoria və Albert”, Nyu-Yorkda “Metropolitan” və digər muzeylərdə Azərbaycan ustalarının yaratdığı incəsənət nümunələrinə rast gəlmək olar.

Daha sonra mövzu ətrafında şagirdlərlə diskussiya aparılıb. Sonda Xalq rəssamı Mikayıl Abdullayev haqqında “Rənglə yazılmış tarix” adlı sənədli film nümayiş olub.

Şabran məktəbliləri “Cümhuriyyət kuboku”nu qazanıb

Quba şəhərində Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “Yurd” Gənclərin İntellektual İnkişafına Dəstək İctimai Birliyinin “Cümhuriyyət kuboku” intellekt festivalı adlı layihəsi çərçivəsində “Nə? Harada? Nə zaman?” intellektual oyunu üzrə final turniri keçirilib.

Təşkilatın sədri və layihə rəhbəri Ramin Mahmudov çıxış edərək bildirib ki, noyabr ayından etibarən Xızı, Siyəzən, Şabran, Xaçmaz, Qusar və Quba rayonlarında keçirilən seçim turnirlərində ümumilikdə 372 nəfər yeniyetmə və gənc iştirak edərək həm Gənclər Fondu, həm də Cümhuriyyət tariximizlə bağlı geniş məlumat əldə ediblər.

Rəsmi hissədən sonra 12 komanda hərəsində 3 komanda olmaqla 4 yarımqrupda mübarizə aparılıb. Nəticələrə əsasən A qrupundan Şabranın “Çıraqqala” və Qubanın “İstedadlar”, B qrupundan Xızı təmsilçisi “Oxu tar” və Quba təmsilçisi “TTL”, C qrupundan Şabran biliciləri “Tornado” və Qubanın daha bir komandası olan “Cümhuriyyət”, D qrupundan isə Xaçmazın “Alt-el-qo” və Qusarın “TTS” komandaları dördü bir finala vəsiqə əldə edərək

qalib adı uğrunda mübarizəni davam etdiriblər. Turnirin əsasnaməsinə uyğun olaraq məğlub komandalara da “Kiçik kubok” uğrunda yarışılıb.

Dördü bir final mərhələsinə uğurla adlanan “Çıraqqala” komandası “Tornado” ilə, “İstedadlar” isə “Alt-el-qo” ilə mübarizədən qalib çıxaraq finala vəsiqə əldə ediblər.

Yekun nəticəyə əsasən Şabran rayonunun “Çıraqqala” komandası “Cümhuriyyət kuboku”nun sahibi olub. Quba təmsilçisi “İstedadlar” ikinci, daha bir Şabran təmsilçisi “Tornado” isə üçüncü yeri tutub.

Qalib və mükafatçılara layihə çərçivəsində hazırlanmış kuboklar, medallar, diplomlar, Cümhuriyyət tarixinə aid ədəbiyyat nümunələri, eləcə də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyətindən bəhs edən statistik məlumatların əks olunduğu “100 illik qürur” adlı kitabçalar təqdim edilib.

Qaliblər diplom, medal və kubokla təltif ediliblər

“Şüa” İdman Kompleksində “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin təşkilatçılığı və Azərbaycan Stolüstü Tennis Federasiyasının dəstəyi ilə 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinə həsr edilmiş 2000–2003, 2004–2005 və 2006–cı illər və daha kiçik təvəllül oğlanlar və qızlar arasında (şəxsi) stolüstü tennis idman növü üzrə açıq birinciliyi keçirilib.

Şəxsi birincilik formasında keçirilən yarışda respublikanın bölgələrindən və paytaxtdan 13 komanda olmaqla 140 idmançı mübarizə aparılıb. Yarışda Şabran rayonunu Uşaq-Gənclər Şahmat-İdman Məktəbinin idmançıları təmsil

edib. İdmançılarımızdan Zöhrə Abdullayeva II, Elşən Hüseynov III yerin sahibi olub.

Qaliblər diplom, medal və kubokla təltif ediliblər.

Gülər HÜSEYNOVA,
Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

“Müəllim şagirdlərdə müxtəlif bacarıqları kəşf etməlidir”

Nərmin Mehdiyeva: “Çalışıram ki, Azərbaycan dilini uşaqlara bizə verilən bir əmanət kimi öyrədəm”

Nərmin Mehdiyeva 1994-cü ildə Samux rayonunun Kəsəmən kəndində anadan olub. 2011-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin filologiya və jurnalistika fakültəsinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisası üzrə bakalavr təhsili alıb. 2016-cı ildə müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində iştirak edərək Samux rayonu Hacallı kənd ümumi orta məktəbinə Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi təyin olunub. 2017-ci ildə müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində təkrar iştirak edərək 54 balla Gəncə şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbdə müəllimlik fəaliyyətinə başlayıb.

- Nərmin müəllim, inkişaf etdirmək üçün hər zaman inkişafda olmaq lazımdır. Bəs siz müəllimin inkişafını nədə görürsünüz?

- Müəllimin inkişafı onun təcrübəsi və öyrəndiyi bilikləri şagirdlərinə çatdırmasıdır. Öyrədən inkişafı onun şagirdlərinin, yetirmələrinin nəticələri ilə birbaşa əlaqədardır. Təhsildə elektron innovasiyaların istifadəsinin genişləndiyi bir dövrdə müəllim dərslərini dünya təhsil sistemi ilə uyğunlaşdıraraq yeni təlim metodlarının tətbiqindən istifadə etməlidir. Artıq müəllim yalnız fənni bilməklə kifayətlənməyib, digər fənlərlə də dərslərini inteqrasiya edərək, bu, həm onun inkişafına, həm də şagirdlərin bütün fənlərə qarşı marağının artmasına gətirib çıxara bilər. Təcrübəyə əsasən onu qeyd etmək istəyirəm ki, əvvəlki tədris ili və bu il qoşulduğum “eTwining Plus” layihəsi, mənim dünyamın bir çox ölkələrindən olan müəllimlər və şagirdlər ilə tanışlığımıza səbəb oldu. Bu layihə ilə həmçinin başqa ölkələrin tədris prosesini izləyib təcrübə əldə etdim. Müəllimin inkişafının ən başlıca amillərindən biri də onun şəxsi mütaliəsidir. Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi olaraq mənim də özümü inkişafımda mütaliə xüsusi yer tutur.

- Tədrisdə hansı yeniliklərdən istifadə edirsiniz?

- Dərslərimi qurarkən yeni təlim üsulundan-kurikulumdan istifadə etməyə çalışıram. Kurikulumun nəticəyönümlülük, tələbyönümlülük və interaktivlik kimi tələbləri müasir təlim üsullarını həyata keçirməyə imkan yaradır. Məktəbimizdə bu standartları həyata keçirmək üçün şəraitin olması dərslərimdə elektron lövhələrdən və başqa informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə etməyə imkan verir. Belə olan halda şagirdlər əyani şəkildə görüb öyrəndikləri məlumatları daha yaxşı qavraya bilirlər. Dərslərimi qurarkən çalışıram ki, şagirdlərin ümumi yaş

səviyyələrini və maraqlarını nəzərə alaraq, bir sıra yeniliklərdən istifadə edim. Buna nümunə kimi ədəbiyyat fənnindən müxtəlif əsərlərin teatrda səhnələşdirməsini həyata keçirməyimizi göstərə bilərik.

- Tədris apardığınız sinifdə şagirdlərinizin fənninizə marağı necədir?

- Mənim təcrübəmə və müşahidəmə əsasən əgər şagirdlər müəllimin öz fənnini sevdiyini hiss edirlərsə, o zaman şagirdlərin dərslərinə marağının artması üçün əsaslı səbəb yaranır. Bundan başqa, hər iki fənnim üzrə şagirdlərlə müxtəlif kiçik-həcmli layihə və yarışlar keçirirəm. Belə ki, bədii ədəbiyyata marağın artması üçün müsabiqə elan edərək hər ayın sonu oxunan kitabların müzakirəsini aparırıq. Azərbaycan dilindən isə divar qəzeti hazırlayaraq hər ay şagirdlərin yeni öyrəndiyi sözləri qeyd edirik. Belə olan halda şagirdlərdə rəqabətlik artır. Daha böyük siniflərdə isə izahlı lüğət tərtib edərək dilimizdə hər kəs tərəfindən anlaşılmayan sözləri qeyd edirik. Bu layihəmizi gələcəkdə daha da inkişaf etdirməyi düşünürük. Şagirdlərin özlərinin fəal olduğu bu kimi müsabiqələr onlarda öyrənmə prosesində öndə getməyə həvəs yaradır.

- Azərbaycan dili fənnini şagirdlərinizə necə sevdirə bilərsiniz?

- Şagirdlərimə hər zaman Azərbaycan dilində doğru-dürüst danışmağın hamımızın borcu olduğunu bildirmişəm. Bir xalq yaşadığı dilidir. Elə bu səbəbdən hər zaman dilimizə sahib çıxmalyıq. Dərs prosesində tarix boyunca dilimizə olan yad təsirlərdən danışaraq, müasir dilimizin belə sınaqlardan üzəgə çıxması üçün bizim dilimizi dərinləndirib, onun bütün mahiyyətini dərk edərək öyrənməli olduğumuzu bildirirəm. Çalışıram ki, Azərbaycan dili fənnini uşaqlara yalnız elm kimi yox, eyni zamanda bizə verilən bir əmanət kimi öyrədəm. Həmin əmanət ki, öz ana dilində yazdığına görə müxtəlif məhdudiyətlərlə rastlaşmış, yenə də dilindən dönməyən in-

sanların - B.Vahabzadənin, B.Çobanzadənin, M.Şəhriyarın, C.Məmmədquluzadənin və başqa ədiblərimizin əmanətidir.

- Bir sinifdə bütün şagirdlər çalışqan ola bilərlər?

- Belə bir halla rast gəlməsəm də, mümkün ola biləcəyinə inanıram. Əslində başqa prizmadan baxsaq şagirdlərin hər biri çalışqan, təlim və tərbiyəsi yerində ola bilər. Məlumdur ki, şagirdin təlim-tərbiyəsində şagird qədr müəllim və valideyn də əsaslı rol oynayırlar. Əgər çalışqan olmayan bir şagirdə müəllim və valideyn tərəfindən yetərincə inam və dəstək göstərsə o şagird hər şeyi bacara bilər. Tədris prosesində olan bir hadisədən nümunə gətirmək istəyirəm (baş vermiş hadisədir). Müəllim uşaqlara: “Kim olmaq istəyirsiniz?” deyə sual ünvanlayır, şagirdlər yazılı şəkildə cavab hazırlayırlar. Sinifdə çalışqan olmayan, həmişə sakitliyi ilə seçilən bir şagird belə bir cavab yazır: “əlaçı olmaq...”. Məncə, bu cavab bütün müəllimlərə öyrədə bilər ki, istənilən şagird çalışqan ola bilər. Əgər müəllim istəsə. Qeyd etmək istəyirəm ki, müəllim şagirdlərdə müxtəlif bacarıqları kəşf etməlidir. Hər hansı bir şagird dil qaydalarını mükəmməl bilməyib, amma tarda, rəsmdə və s. başqa sahədə özünü çox gözəl ifadə edə bilər.

- Müəllim həmkarlarınızla və müəllim olmaq istəyənlərlə nə deyirsiniz?

- Müəllimlik ali bir peşədir. Bu peşənin marağı və fədakarlığı kimi, ağırlığı da var. Bildiyimiz kimi cəmiyyətdə müəllimlərin nüfuzu böyükdür. Müəllim öz şəxsiyyətini yalnız şagirdləri arasında deyil, ictimai yerlərdə də qoruyub saxlayır. O, həyata baxışı, ədaləti, başqalarına qarşı diqqəti ilə fərqlənməli, fərqli fikir və mövqelərə hörmətlə yanaşmalı, tolerantlıq nümayiş etdirməlidir.

Raminə MƏMMƏDOVA,
Gəncə Şəhər Təhsil İdarəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Tədqiqatlar, eyni zamanda təcrübə göstərir ki, cəmiyyətin davamlı inkişafının təmin olunması təhsilin inkişafı ilə, təhsilin məzmun keyfiyyəti və onun yeni texnologiyalarla idarəetmə xüsusiyyətləri, bu istiqamətdə aparılan elmi araşdırmaların tətbiq mexanizmi ilə bilavasitə bağlıdır. Bu baxımdan təhsil cəmiyyətin davamlı inkişafına mane olan amillərin aradan qaldırılmasında, o cümlədən dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə mühüm rol oynayır.

Məlumdur ki, tarixən din cəmiyyət həyatının vacib bir komponenti kimi meydana gəlmiş, dəyərlərin, insan münasibətlərinin formalaşmasına, insanın təbiət, cəmiyyət haqqında təsvürlərinə müəyyən təsir göstərmişdir. Məsələyə bu baxımdan yanaşsaq, müqəddəs kitablar, o cümlədən Qurani-Kərimdə əksini tapmış əxlaqi-mənəvi dəyərlər həmişə diqqət mərkəzində olmuş və insanın şəxsiyyətinin səciyyəvi xüsusiyyətindən biri kimi nəzərə alınmışdır. Lakin cəmiyyət üçün həmişə və bu gün də narahatlıq doğuran hal odur ki, bəzən dindən siyasi məqsədlər üçün istifadə olunmuş, insanları xurafata, fanatizmə sürükləməyə cəhd göstərilmiş, din pərdəsi altında radikal və ekstremist meyillər mənəvi cəhətdən sağlam həyat tərzini korlamağa, vətəndaş həmrəyliyini pozmağa, xalqın tarixi ənənələrinə, milli düşüncə sistemində zərbə vurmağa hədəflənmişdir. Bu baxımdan dini radikalizm və ekstremizm bu gün də vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi, demokratik dövlət üçün təhlükə mənbəyi hesab edilir.

Dini radikalizm və ekstremizm nədir? sualına konkret cavab vermək üçün bu anlayışların mahiyyəti ilə bağlı bəzi məqamlara diqqət yetirək. Ümumiyyətlə, radikalizm müəyyən bir hədəfə çatmaq üçün başqalarının hüquq və azadlıqlarını pozmağa hazır olan birlik və təşkilatların fəaliyyəti ilə bağlı işlənilən termindir.

Araşdırmalar göstərir ki, dini radikalizm dedikdə hər hansı bir dini etiqad çərçivəsində formalaşmış, sonradan isə həmin etiqadın təməl inancları ilə qarşılaşdırılaraq və onları tənqid atəşinə tutaraq ondan uzaqlaşmış ideologiya başa düşülür.

Əsasən radikal dini birliklər bu mövqedən çıxış edir. Onlar özündən fərqli dini inanc və əqidələrə qarşı bərkəlmə mövqeyə nümayiş etdirirlər. Onlar aqressiv təbliğat metod və vasitələrindən istifadə edir, cəmiyyətin nizamını pozmağa cəhd göstərirlər.

Ekstremizm də qanunsuz fəaliyyət hesab edilir. Ekstremizm sosial-siyasi, dini və digər hədəflərə ifrat mübarizə metodları ilə çatmaq vasitəsidir. Bu baxımdan bir məsələnin həlli zamanı bərkəlmə, ifrat yanaşma, zorakı tədbirlərin tətbiqidir. Ekstremizm cəmiyyətdə qəbul edilmiş hüquqi və etik normalara uyğun gəlmir.

Qeyd edək ki, radikalizm və ekstremizm sözləri arasında nə qədər uyğunluq olsa da onları bir-birindən fərqləndirən xüsusiyyətlər də vardır. Ən başlıca fərq odur ki, ekstremizm ifrat ideyaların zorakı yollarla həyata keçirilməsidir.

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, müxtəlif dinlərin nümayəndələrinə qarşı dözümsüzlük, eyni zamanda konfessiyalararası qarşıdurma mahiyyətə dini ekstremizmdir. Dini ekstremizmin tətbiqi əsasən dini ekstremist təşkilat vasitəsilə həyata keçirilir. Dini ekstremistlər milli-dini dəyərlərə hörmətlə yanaşmır, bu dəyərləri məhv etməyə, gözənd salmağa çalışırlar. Onların fəaliyyətində zorakılıq metodu üstünlük təşkil edir. Dini ekstremizmə yuvarlanmış gənclər milli və bəşəri dəyərlərdən imtina edir, beləliklə, onların fəaliyyəti dağıdıcı xarakter alır. Belə gənclər təhsildən də uzaqlaşır və nəticədə özünü mənəvi cəhətdən təkmilləşdirə bilməyindən cəmiyyət inkişafına mane olan elementlərə çevrilirlər.

Məsələyə bu baxımdan yanaşaraq qeyd etməliyik ki, dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə təhsilin mühüm rolu vardır.

İnsanlar təhsil almaqla təbiət və cəmiyyət hadisələrinin mahiyyətini anlaya bilərlər. Təhsil insanın həyat yolunu nurlandıran, ona ən çətin məqamlarda yollar tapmağın sirlərini açan vasitədir. Məhz təhsil vasitəsilə insan milli və bəşəri dəyərləri mənimsəyir, cəmiyyətin inkişaf xüsusiyyətlərini öyrənə bilər, özünü dərk edərək həqiqəti anlamağa, cəmiyyətə fayda verməyin məsuliyyətini hiss etməyə başlayır.

Bu yanaşma həm də onu deməyə əsas verir ki, təhsil bilik, bacarıq və vərdişlərin

Dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə təhsilin rolu

Bu amillərin cəmiyyət üçün ciddi fəsadlar törədə biləcəyi şagirdlərə məqsəduyğun şəkildə izah edilməlidir

İntiqam CƏBRAYILOV,

pedaqogika üzrə elmlər doktoru, Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun Təhsil nəzarətiyyəsi şöbəsinin müdiri

məcmu olmaqla yanaşı prosesdir, nəticədir, dəyərdir, vasitədir.

Azərbaycan Respublikası dünyəvi, demokratik dövlətdir. Ölkə Konstitusiyasına görə din dövlətdən ayrılır. Xalq milli ənənələrini, milli-mənəvi dəyərləri yaşatmağa çalışır, multikultural dəyərlərə böyük hörmətlə yanaşır. Ölkəmizdə heç bir din nümayəndəsinin başqaları ilə problemi yoxdur. Konfessiyalararası problemlərimiz də yoxdur. Biz dinin siyasiləşdirilməsini dindən istəməmişik, bu gün də, gələcəkdə də bunu istəmirik. Sadəcə olaraq dünyada cərəyan edən hadisələr, bəzi xarici ölkələrdə dinlər, məzhəblər arasında ayrı-seçkilik yaradılması, bəzi gənclərin bu işə cəlb olunması narahatlıq doğurur.

Qeyd edək ki, Azərbaycan həmişə tolerant ölkə kimi tanınmışdır. Biz həmişə bir xalq, millət kimi başqa xalqlara, başqa dinlərə də hörmət göstərmişik. Lakin bəzi ölkələrdə dini radikalizm və ekstremizm elementlərinin güclənməsi təhlükə mənbəyi kimi bizi də narahat edir. Ona görə də mövcud ənənələrimizi yaşatmaq, milli birliyimizi möhkəmləndirmək üçün təhsil almaq, elmi biliklərə yiyələnmək, bu və ya digər məsələyə yanaşmada elmə üstünlük verməklə yanaşı, milli-dini dəyərlərə əsaslanmaq vacibdir. Respublikamızda dini radikalizm və ekstremizm elementlərinin yaranmaması, yaxud onlara qarşı mübarizə üçün möhkəm qanunvericilik bazası vardır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında (maddə18. Din və dövlət, bənd 2) göstərilir ki, "insan ləyaqətini alçaldan və ya insanpərvərlik prinsiplərinə zidd olan" dinlərin(dini cərəyanların) yayılması və təbliği qadağandır". Konstitusiyamızın 48-ci maddəsində (maddə 48. Vicdan azadlığı. bənd 4.) göstərilir ki, "dini etiqad və əqidə hüquq pozuntusuna bəraət qazandırmır".

Təcrübə göstərir ki, bəzən ənənələrin və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən dini təbliğatın aparılması cəhdləri də göstərilmişdir. Bu da demokratik ölkə və cəmiyyət üçün narahatlıq doğuran, qəbul edilməyən hal kimi başa düşülməlidir. Ona görə də belə hərəkatlar qanunla qadağan olunub. Bu baxımdan "Dini etiqad haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu"nda müəyyən məhdudlaşdırma və qadağaların qoyulması tədqiqatdır. Qanunun birinci maddəsində (maddə1. Dini etiqad azadlığı) yazılır: "Dini etiqad azadlığı yalnız qanunda nəzərdə tutulan və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallarda ictimai təhlükəsizlik mənafehi üçün, ictimai qaydanın təmin edilməsi, sağ-

lamlığın və ya mənəviyyətin və digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün məhdudlaşdırıla bilər".

Müddəalardan göründüyü kimi, hər bir fəaliyyət qanun çərçivəsində olmalıdır. Qanunlarımız da insan hüquq və azadlıqlarının təminatına real imkanlar yaradır. Deməli, qanunların pozulması həm də insanın hüquq və azadlıqlarının qorunmasına mane ola bilər. Ona görə də hər bir vətəndaş qanun qarşısında məsuliyyətini dərk etməsi üçün hüquq qaydalarını bilməli, ölkə Konstitusiyasında və digər qanunvericilik sənədlərində əksini tapmış müddəaları öyrənməli, milli və bəşəri dəyərlər əsasında fəal vətəndaşlıq mövqeyindən çıxış etməlidir.

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, dini

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə ailədə aparılan tərbiyə işi ilə bərabər, məktəbdə təlim-tərbiyə işinin məqsəduyğun təşkili mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Təhsil prosesində milli-dini dəyərlərin elmi-pedaqoji tələblərə uyğun öyrədilməsi böyüməkdə olan nəsilləri xalqımızın tarixi köklərinə, türkçülüyə, azərbaycanlılığa möhkəm tellərə bağlayır, onlar milli ruhlu şəxsiyyətlər kimi yetişir, multikultural dəyərlərə, digər xalqların da inanclarına, mədəniyyətlərinə hörmətlə yanaşır, ümummilli birliyin möhkəmləndirilməsində tərəfdaşlıq əhəmiyyətini dərk edirlər.

radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə ailədə aparılan tərbiyə işi ilə bərabər, məktəbdə təlim-tərbiyə işinin məqsəduyğun təşkili mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Təhsil prosesində milli-dini dəyərlərin elmi-pedaqoji tələblərə uyğun öyrədilməsi böyüməkdə olan nəsilləri xalqımızın tarixi köklərinə, türkçülüyə, azərbaycanlılığa möhkəm tellərə bağlayır, onlar milli ruhlu şəxsiyyətlər kimi yetişir, multikultural dəyərlərə, digər xalqların da inanclarına, mədəniyyətlərinə hörmətlə yanaşır, ümummilli birliyin möhkəmləndirilməsində tərəfdaşlıq əhəmiyyətini dərk edirlər.

İctimai-humanitar fənlərin tədrisində bu baxımdan böyük imkanlar vardır. Ümumtəhsil məktəblərində həyat bilgisi, Azərbaycan tarixi, ümumi tarix, ədəbiyyat fənlərinin məzmununda milli-dini dəyərlərlə bağlı şagirdləri məlumatlandırmaq, onlarda milli-mənəvi keyfiyyətləri formalaşdırmaq, dini radikalizm və ekstremizmin cəmiyyət üçün təhlükəliliyini izah etməkdən ötrü kifayət qədər materiallar vardır. İlk növbədə təhsil proqramları şagirdlərdə qeyd etdiyimiz bilik, bacarıq, vərdişləri, nəticə etibarilə dəyərləri formalaşdırmaq üçün geniş imkanlar açır. Bu proqramlarda müxtəlif siniflər, fənlər üzrə verilmiş təli-

min məqsədi əldə olunacaq ümumi nəticələrin məzmununu əks etdirməklə müəllimin fəaliyyət istiqamətlərini konkret, aydın şəkildə ifadə edir. Şagirdlər həyat bilgisi fənnini öyrənərkən respublikamızın qanunları, həm də beynəlxalq insan hüquqları ilə tanış olurlar. Onlara aydın olur ki, həm ölkəmizdə, həm də beynəlxalq səviyyədə dini radikalizm və ekstremizmə qanunla yol verilmir. Dini ekstremizmə qarşı mübarizə haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu da qəbul edilmişdir.

Bu qanunda göstərilir ki, dini ekstremizmə qarşı mübarizə ilk növbədə ölkəmizin konstitusiyaya quruluşunun əsaslarının, habelə ərazi bütövlüyünün və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi; insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi məqsədini daşıyır (maddə 3).

Dini radikalist və ekstremist əməllər cinayət xarakterli əməllərdir. Azərbaycan

vaxtlarda şagirdlərə "Bir saat elm öyrənmək altmış illik ibadətdən yaxşıdır", "Elmi uzaq Çində də olsa öyrənin", "İslam dinində düzlük, doğruluq, sədəqətlik, qəhrəmanlıq məsələləri", "Elmi bəşikdən qəbrə qədər öyrənin", "İslam dinində dostluq, yoldaşlıq məsələləri", "İslam dini və milli mənlilik süürü", "Dövlət bayrağının rəngləri: bütövlük rəmzi" və sair konseptual, problem mövzulara aid müvafiq məsələlərə bağlı kifayət qədər əsaslandırılmış fikirləri çatdırmaq mümkündür. Bu məsələlərin öyrədilməsi şagirdlərin milli ruhuna, şəxsiyyət kimi yetkinləşməsinə, onlarda Azərbaycan dövlətçiliyinə sədəqət hissəsinin möhkəmlənməsinə müsbət təsir göstərir. Araşdırmalar və təcrübə göstərir ki, milli-dini dəyərlər təhsilalanlara öyrədilərkən bir sıra elmi pedaqoji prinsiplər nəzərə alınmalıdır:

- təhsil proqramlarının imkanları;
- təlim və tərbiyənin keyfiyyət baxımından yüksəldilməsinə təsir edən müvafiq dəyərlərin düzgün seçilməsi;
- dəyərlərin şagirdlərdə milli mənlilik şüurunun formalaşdırılması kontekstində izah edilməsi;
- şagirdlərdə məntiqi, tənqidi, yaradıcı tərəkürün inkişaf etdirilməsi;
- şagirdlərdə vətəndaşlıq keyfiyyətlərinin formalaşdırılması və inkişafı;
- şagirdlərdə Azərbaycan dövlətçiliyinə sədəqət hissəsinin formalaşdırılması;
- təlim-tərbiyə işində problem baxımından məqsəduyğunluğa, ardıcılığa, sistemliliyə əməl olunması.

Təcrübə göstərir ki, dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizə aparmaq üçün müxtəlif elm sahələri, o cümlədən pedaqogika və psixologiya sahələri üzrə ciddi elmi tədqiqatların aparılması vacibdir. Elmi araşdırmaların nəticələri təhsil müəssisələrində, məktəbdənkənar müəssisələrdə əqidedə sağlam, milli vətəndaş tərəkürünə sahib olan şagirdlərin, yeniyetmə və gənclərin formalaşdırılması üçün praktik kömək göstərə bilər.

Bəzən yanlış olaraq dindarlıqla dini dəyərlər qarşıdırılır. Beləliklə, dindarlıq artıqca təhsilə qarşı çıxışlar da artmağa başlayır. Ona görə də mükəmməl təhsil almaq, milli dəyərlərə yiyələnmək, onun mahiyyətinə varmaq çox vacibdir. Hər bir millətin gələcəyi aldığı dünyəvi təhsillə bağlıdır. Təhsilin müasirləşməsi, qabaqkı dünya ölkələrinin təcrübəsindən istifadə etməklə davamlı olaraq inkişafı, modernləşdirilməsi hər bir vətəndaşın, cəmiyyətin inkişaf etdirilməsi üçün zəruridir. Bu prosesdə, təbi ki, milli dəyərlərə önəm verilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev və ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev öz mürəzə və çıxışlarında həmişə milli-dini-mənəvi dəyərlərə yüksək qiymət vermiş, bu dəyərlərin qorunması, tarixi ənənələrimizin yaşadılması və gənclərin milli ruhda şəxsiyyət kimi formalaşdırılmasının zəruriliyini əsaslandırmışlar.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev dinin cəmiyyət həyatındakı rolundan bəhs edərkən demişdir: "Dinin cəmiyyət həyatında, xüsusən də gənclərin mənəvi-əxlaqi tərbiyəsində yeri və rolu düzgün istiqamətləndirilməli, mütərəqqi islami dəyərlərin təbliği və təşviqi müasir tələblər səviyyəsində aparılmalı, dindən siyasi məqsədlər üçün istifadəyə yol verilməməlidir".

Göründüyü kimi, dövlət dini dəyərlərimizi şəxsiyyət yetişdirilməsində mühüm vasitələrdən biri sayır. Bizim dini dəyərlərimiz milli dəyərlərimizin tərkib hissəsi hesab olunur. Məsələyə bu kontekstdən yanaşaraq qeyd etməliyik ki, milli dəyərlərimizin ana xətti isə Azərbaycançılıq məfkurəsi, Azərbaycançılıq ideologiyasıdır. Yəni, dini dəyərlər Azərbaycançılıq konsepsiyasına zidd ola bilməz və zidd deyil. Təhsil prosesində milli-dini dəyərlərin öyrənilməsi məhz Azərbaycançılıq konsepsiyasına əsaslanmalı, millətimizə xas olmayan yad elementlərə imkan yaradılmamalı, dini radikalizm və ekstremizmin cəmiyyət üçün çox ciddi fəsadlar törədə biləcəyi şagirdlərə (həm də tələblərə) məqsəduyğun şəkildə izah edilməlidir.

Tədqiqatlar sübut edir ki, müasir dövrdə insanın və bütövlükdə cəmiyyətin həyatında milli dəyərlərə böyük önəm verilməsi, həqiqətən, vacibdir. İnsan və cəmiyyətin davamlı inkişafı, rəqabətəqabil şəxsiyyətin yetişdirilməsi, dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizə apara bilən vətəndaşın formalaşdırılması təhsillə, təlim-tərbiyə işinə son dərəcə ciddi elmi yanaşmalarla bağlıdır. Bu baxımdan dini radikalizm və ekstremizmə qarşı mübarizədə təhsilin böyük rolu vardır.

KİMYƏVİ ELEMENTLƏRİN DÖVRÜ CƏDVƏLİ																																																																									
Dövr	Sıra	QRUPLAR																																																																							
		A IB	A IIB	A IIIB	A IVB	AVB	AVIB	A VII B	A VIII B																																																																
1	1	H																																																																							
2	2	Li	Be	B	C	N	O	F	Ne																																																																
3	3	Na	Mg	Al	Si	P	S	Cl	Ar																																																																
4	4	K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni																																																														
5	5	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr																																																																
6	6	Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd																																																														
7	7	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe																																																																
8	8	Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt																																																														
9	9	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn																																																																
10	10	Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt																																																															
Baş oksidlər		R ₂ O	RO	R ₂ O ₃	RO ₂	RO ₂	RO ₃	RO ₂	RO ₇	RO ₄																																																															
Uçucu hidrogenli birləşmələr		RH, RH ₂ , RH ₃ , RH ₄																																																																							
<table border="1"> <tr> <td>Ce</td><td>Pr</td><td>Nd</td><td>Pm</td><td>Sm</td><td>Eu</td><td>Gd</td><td>Tb</td><td>Dy</td><td>Ho</td><td>Er</td><td>Tm</td><td>Yb</td><td>Lu</td> </tr> <tr> <td>140,12</td><td>140,91</td><td>144,24</td><td>145,91</td><td>150,36</td><td>151,96</td><td>157,25</td><td>158,92</td><td>162,50</td><td>164,53</td><td>167,26</td><td>168,93</td><td>173,04</td><td>174,97</td> </tr> <tr> <td>Th</td><td>Pa</td><td>U</td><td>Np</td><td>Pu</td><td>Am</td><td>Cm</td><td>Bk</td><td>Cf</td><td>Es</td><td>Fm</td><td>Md</td><td>No</td><td>Lr</td> </tr> <tr> <td>232,04</td><td>231,04</td><td>238,03</td><td>237,04</td><td>244,04</td><td>243,04</td><td>247,04</td><td>251,04</td><td>252,04</td><td>257,04</td><td>258,04</td><td>262,04</td><td>261,04</td><td>269,04</td> </tr> </table>																		Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	140,12	140,91	144,24	145,91	150,36	151,96	157,25	158,92	162,50	164,53	167,26	168,93	173,04	174,97	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr	232,04	231,04	238,03	237,04	244,04	243,04	247,04	251,04	252,04	257,04	258,04	262,04	261,04	269,04
Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu																																																												
140,12	140,91	144,24	145,91	150,36	151,96	157,25	158,92	162,50	164,53	167,26	168,93	173,04	174,97																																																												
Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr																																																												
232,04	231,04	238,03	237,04	244,04	243,04	247,04	251,04	252,04	257,04	258,04	262,04	261,04	269,04																																																												

Mendeleyev cədvəlinə modern baxış

F.Quliyev 1976-1981-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsində ali təhsil almışdır. Universiteti bitirdikdən sonra 1981-2014-cü illərdə AMEA-nın Kimya İnstitutunda elmi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1984-1986-cı illərdə AMEA-da aspiranturada təhsilini davam etdirərək elmi iş üzərində işləmişdir. 1999-cu ildə "Dixlorhidrat-dimin efirinin alınma texnologiyasının işlənilməsi" mövzusunda elmi işini müdafiə edərək kimya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə almışdır. Firudin müəllim 18 elmi əsərin, 3 müəllif şəhadətnaməsinin və iki patentin müəllifidir. O, həm də nəzəri biliklərini gündəlik işində bacarıqla tətbiq edən təcürübəli pedaqoqdur. 1997-ci ildən Bakı şəhəri Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyində pedaqoji fəaliyyət göstərir. O, işlədiyi müddətdə öz fənnini şagirdlərə sevdirməyi bacarmış, kimyavi təcrübələrin, praktik işlərin aparılmasına daha çox üstünlük vermişdir. Firudin müəllim ali məktəblərə hazırlaşanlar üçün 3 hissədən ibarət olan "Kimyadan test bankı" kitabının müəllifidir.

Azərbaycanlı alim bu məşhur cədvəldə yenilik edib

Bəxtiyar NƏCƏFOV,

AMEA Radiasiya Problemləri İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor, Rusiya Beynəlxalq Təbiətşünaslıq Akademiyasının akademiki

Böyük rus alimi D.İ.Mendeleyev 1869-cu ildə kimyavi elementlərin dövrü qanununu kəşf etdi. Bu qanun bir tərəfdən o vaxta kimi məlum olan kimyavi elementlərin barəsində toplanmış zəngin, lakin pərakəndə məlumatları dahiyənə şəkildə ümumiləşdirməyə və onların dərin elmi təhlilini verməyə imkan yaratdı, digər tərəfdən isə yeni kimyavi elementlərin axtarışı sahəsində alimlərin əlində güclü kompas çevrildi.

Kimyavi elementlərin mövcud dövrü cədvəlində elementlər, bir qayda olaraq, atomun quruluşuna uyğun s-, p-, d-, f- elementlər olmaqla təsnif olunmuşdur. Burada hər bir elementin yerləşmə ardıcılığı bütün mövcud qaydalara uyğun şəkildə həyata keçirilmişdir və qanunauyğunluq qorunub saxlanmışdır. Bu cədvəldə elementlər təsnif olunarkən metallar, qeyri-metallar və amfoter metallar olmaqla üç qismə bölünmüşdür.

Texnika elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, daim axtarılar apararı, yeni elmi araşdırmalar üzərində çalışan bacarıqlı alim Firudin Quliyev dahi alim D.İ.Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinin təkmilləşdirilməsi sahəsində yeniliyə imza atmış, onun yeni, təkmilləşdirilmiş variantını yaratmışdır. Cədvələ yeni baxış olaraq elementlər həm s-, p-, d-, f- elementlərinə, həm də metallar, qeyri-metallar və amfoter metallara bölünməklə təsnif olunmuşdur. Yəni hər bir kəs cədvələ müraciət edərkən həm s-, p-, d-, f- elementlərini və eyni zamanda metalları, qeyri-metalları və amfoter metalları tapmaqda heç bir çətinliklə üzlənməyəcək.

Oxuculara təqdim olunan bu cədvəldə bundan əvvəlkiyə bənzər fərqli olaraq qeyri-metalları özləri qırmızı, amfoter metalları yaşıl və metalları qara rənglərlə təsvir edilmiş, onların yerləşdiyi xanalar isə elektron orbitlərin sayına görə yəqin rəngli xanalarla s-elementləri, sarı xanalarla p-elementləri, mavi rəngdə d-elementləri və rəngsiz şəffaf xanalarla isə f-elementləri göstərilmişdir. Bu cür tərtibat kimyaçı olmayan insanlar da cədvəlin sağ yuxarı küncündə edilən qeydlərə əsasən hər hansı elementin metal, qeyri-metal və amfoter olması barədə aydın təsəvvürlərə malik olur. Kimyaçılar isə onların istifadəsi üçün daha rahat, asan olan maraqlı kimya vəsaiti əldə

etmiş olurlar. Cədvəl, müasir dərs proqramına uyğun tərtib edilmişdir ki, bu da şagirdlərin bilik və bacarıqlarının artırılmasına, yeni təlim texnologiyalarının mənimlənməsinə kömək edəcəkdir.

Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinə edilmiş dəyişikliyə respublikamızın bir çox universitetlərinin mütəxəssisləri, kimyaçı elm adamları öz münasibətlərini bildirmişlər.

AMEA-nın akademik M.F.Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutunun laboratoriyaya rəhbəri, kimya elmləri doktoru Ə.Yaqubov və aparıcı elmi işçisi Y.Nağıyev müsbət rəy verərək, qeyd edirlər ki, F.Quliyevin kimyavi elementlərin dövrü cədvəli təqdirəlayiqdir və şagirdlərin kimyadan müasir biliklərə yiyələnməsində və yeni təlim texnologiyalarının tətbiqində öz bəhrəsini verəcəkdir.

Bakı Dövlət Universitetinin "Ümumi və qeyri-üzvi kimya" kafedrasının müdiri, kimya elmləri doktoru, professor Teymur İlyaslı rəyində F.D.Quliyevin tərtib etdiyi cədvəlin təsdiq edilərək, tədris müəssisələrində istifadə edilməsini tövsiyə edir, bunu məqsəduyğun sayır.

Bakı Dövlət Universitetinin "Üzvi kimya" kafedrasının professoru N.Q.Şıxaliyev, "Kimyanın tədrisi metodikası" kafedrasının müdiri, dosent Ə.T.Əzizov, AMEA M.F.Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun laboratoriyaya müdiri, akademik A.Əliyev tərəfindən də Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinə edilən modern dəyişiklik yüksək qiymətləndirilmişdir.

Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinə yuxarıda qeyd edilən dəyişiklik Rusiya Federasiyasında nəşr olunan kimya elminə aid jurnallarda da yer almışdır. Belə ki, "Evrasiyskiy soyuz uçeni" (ESU) (Ejemesyaçnyı nauçnyı jurnal № 9(54)/2018) jurnalının "Ximiçeskiye nauki" bölməsində "Modern view on periodik table" adlı məqalələri yer almışdır.

Bu barədə məlumatların daha 2 elmi jurnalda dərc olunmasını qeyd etmək lazımdır. "Nauka seqodnya faktı, tendenci, proqnozi" jurnalıdır. Həmin jurnalın 27 iyun 2018-ci il tarixli nömrəsinin "Ximiçeskiye nauki" bölməsində və "Voprosi obrazovaniya i nauki" jurnalında F.Quliyevin "Modern view on periodik table" adlı məqalələri yer almışdır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz mütəxəssislər tərəfindən əlavə cədvəlin yenilənməsi variantı AMEA-nın müvafiq institutlarında, bir çox orta məktəb və liseydə müzakirə olunmuş və məktəblərdə tətbiqi tövsiyə edilmişdir. İnanırıq ki, bu cədvəl respublikamızda kimya fənninin dərinə mənimlənməsində öz töhfəsini verəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Gəncə Dövlət Universiteti

Aşağıdakı vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Kafedralar üzrə boş olan vəzifələr:

1. Azərbaycan dili
2. Psixologiya
3. Təhsilin pedaqogikası və metodikası
4. Bədən tərbiyəsi və idman
5. Musiqi fənləri
6. Azərbaycan tarixi
7. Ümumi tarix
8. Sosial fənlər
9. Praktiki xarici dillər
10. Riyazi analiz
11. Ümumi riyaziyyat
12. Kimya
13. Anatomiya, fiziologiya və zoologiya
14. Botanika
15. Fizika
16. İdarəetmə
17. Leksika və ölkəşünaslıq

- dosent – 3 yer
- dosent – 1 yer; baş müəllim – 1 yer
- dosent – 1 yer; baş müəllim – 1 yer
- baş müəllim – 1 yer
- baş müəllim – 1 yer
- dosent – 1 yer; baş müəllim – 1 yer
- dosent – 1 yer; baş müəllim – 3 yer
- baş müəllim – 1 yer
- baş müəllim – 1 yer
- dosent – 1 yer; müəllim – 1 yer
- baş müəllim – 1 yer
- dosent – 2 yer; baş müəllim – 3 yer
- dosent – 1 yer; baş müəllim – 1 yer
- dosent – 1 yer
- dosent – 1 yer
- baş müəllim – 1 yer
- müəllim – 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 15.11.2017-ci il tarixli 5/5 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil müəssisələrində kafedra müdiri, dekan və dekan müavini vəzifələrinin tutulması" və 401 sayılı 07.08.1996-cı il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil müəssisələrində professor-müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında" Əsasnaməyə uyğun olaraq elan olunduğu gündən 1 ay müddətində qəbul edilir.

Ünvan: AZ 2000, Gəncə şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 459.

Gəncə Dövlət Universiteti, əsas bina (I)

Telefon: (022) 256-73-13; (022) 256-22-69

REKTORLUQ

Yaşlı insanlar üçün yeni robot hazırlanıb

Yusif ƏLİYEV

İsrailin "Intuition Robotics" şirkəti dünyanın ən böyük texnologiya şirkəti – "CES 2019"-da xüsusi olaraq, yaşlı insanlar üçün hazırlanmış "ElliQ" "ağıllı" sistemini təqdim edib. Yaşlı insanların əksəriyyəti bu və ya digər dərəcədə sosial təcrid olunma ilə rəhbər, çünki onlar aktiv həyat tərzini sürmə bilmirlər və yaşla əlaqəli olaraq, müxtəlif sağlamlıq problemləri yaşayırlar. "ElliQ" robotu da məhz bunun üçün yaradılıb. O, əlavə ünsiyyət əhatəsi yaradır və asudə vaxtın təşkilində sahibinə köməklik göstərir.

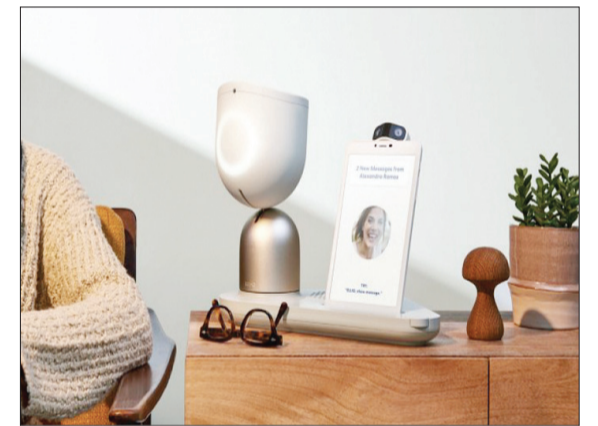
www.techcult.ru saytının məlumatına görə, "ElliQ" 3 moduldan ibarətdir: baza modulu, planşet və onun üçün dok-stansiya rolunu oynayan stasionar modul. Onlar birlikdə istifadəçi ilə daimi əlaqənin saxlanması üçün nəzərdə tutulub. Bunun üçün modulların hər birinə videokamera və mikrofon dəstləri, hərəkət sensorları və nitqin səsəndirilməsi üçün səs gücləndiricilər quraşdırılıb. Üçüncü modul - istifadəçinin səsini reaksiya verərək və söhbət zamanı diqqətli həmsöhbəti təqdim edərək, çevrilən və əylən "baş"dan ibarətdir.

İşıq şüaları 3D-çap prosesini 100 dəfə sürətləndirməyə kömək edib

ABŞ-ın Miçiqan Universitetinin mütəxəssisləri yeni 3D-çap metodu hazırlayıblar. Bu üsul müxtəlif üçölçülü obyektləri qat-qat deyil, bütünlüklə yaratmağa imkan verir.

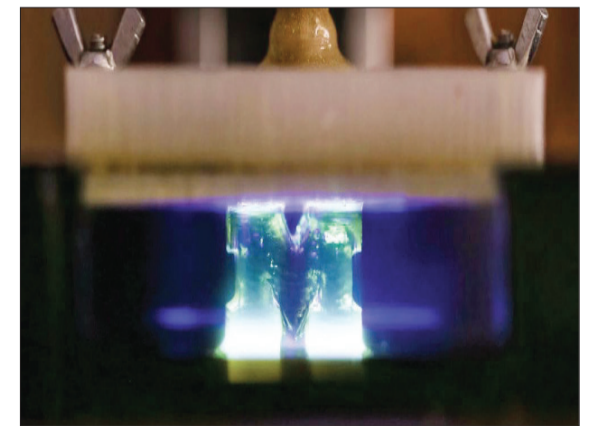
Tədqiqatçılar xüsusi duru qatrandan və dalğaların uzunluğu ilə fərqlənən iki işıq mənbəyindən istifadə etməyi təklif ediblər. Yeni metodun özəlliyi ondan ibarətdir ki, şüalar materialın bərkiməsinə nəzarət etməyə kömək edir. Bir işıq mənbəyi qatranın bərkiməsinə kömək edir, digəri isə bu prosesin dayandırılması üçün nəzərdə tutulub. Belə yanaşma sayəsində tədqiqatçılar predmetin hansı hissəsinin bərkidiyini və ya hələ maye halında qaldığını yoxlaya bilərlər.

www.robo-hunter.com saytının məlumatına görə, çap prosesi tökmə üsuluna bənzəyir. Sanki obyekt qabdan "itələyib çıxarırlar". Şüalar tədricən duru materialdan lazımi bərk predmeti formalaşdırır. Yeni üsuldan is-

"ElliQ" səs əmrilərini anlaya və ünsiyyət qura bilər. O, məktub, xəbər və s. oxuya, lətifə danışa, hətta məlumat bazasında lazımi informasiya olduğu halda, hər hansı bir məsələ ilə bağlı mübahisə edə bilər. Sistem əsas vəzifəsi yaşlı insan işsiz oturaraq darıxdıqda onun bu vəziyyəti fərq etməsidir. Robot mürgüləmə ilə nahardan sonrakı yuxunu ayırd edə bilər və əgər insan dincəlsə, o, gələn yeni ismaric haqqında səs sığalmı vermirdir.

Qohumlar robotu dərman qəbul etməyə və gəzintiyə getməyə vaxtı olduğunu təqdim edə bilər. Robot mürgüləmə üçün kökləyə bilərlər. Bundan başqa, "ElliQ" tiptik səs köməkçisinin demək olar ki, bütün funksiyalarını yerinə yetirir. Sistem 1499 dollar dəyərindədir, məcburi abunə haqqı isə ayda 50 dollar təşkil edəcək.

tifadə etməklə üçölçülü "M" hərfi və kiçik gəmi hazırlanıb. Mütəxəssislər iddia edirlər ki, yeni metodun köməyi ilə yaradılmış məmulatlar daha möhkəmdir. Bu, onunla bağlıdır ki, bir neçə qatla çap edilmiş predmetlərdə qatların arasında zəifləmiş sahələr meydana çıxır. Buna görə onlar uzunömürlü olurlar.

Alimlərin fikrincə, yeni üsuldan istifadə zamanı qatran xüsusi tozlar əlavə edilərsə, ondan hazırlanmış predmetlər daha davamlı olar. Tədqiqatçılar, həmçinin işıq printerinin ənənəvi 3D-printerlərdən 100 dəfə sürətli olduğunu bildirdilər.

nəzdində Respublika fizika-riyaziyyat məktəbini yaratıb və onun ilk direktoru olub. Fizika-riyaziyyat elmləri namizədi elmi dərəcəsinə və professor elmi adını alıb.

Oruc MUSTAFAYEV

Ötən əsrin 60-cı illərində SSRİ Nazirlər Sovetinin "Fizika-riyaziyyat və kimya-biologiya profilli ixtisaslaşdırılmış internat-məktəblərinin yaradılması barədə" 905 nömrəli qətnaməsinə müvafiq olaraq Moskva, Leningrad, Novosibirsk, Kiyev və Tbilisi Dövlət universitetləri nəzdində xüsusi istedadlı uşaqlar üçün bir neçə ixtisaslaşdırılmış fizika-riyaziyyat internat-məktəbləri təşkil olub. Bu tiptən olan 6-cı fizika-riyaziyyat məktəbi isə 1972-ci ildə Yakutiya Dövlət Universiteti nəzdində yaradılıb. Bu məktəb Yakutiya (Saxa Respublikası) ərazisində açılmış ilk profil məktəb olub. Çoxları bəlkə də bilmir ki, 6-cı məktəbin yaradıcısı azərbaycanlı alim, qeyri-adi təşkilatçılıq qabiliyyətinə malik olan İsmayıl Şahbaz oğlu Əliyev olub. Budəfəki məqaləmiz Saxa Respublikasında adı hörmətlə çəkilən azərbaycanlı alim barədədir. Həmsöhbətimiz isə 1987-ci ildə həyatdan köçmüş təhsil fədaisi İsmayıl Əliyevin qızı, Rusiya Jurnalistlər Birliyinin üzvü Emilija Əliyevadır.

- Yakutiya belə bir məktəbi açmaqda atanızın məqsədi nə idi?

- Mən bilərəm ki, atam dəqiq elmlərin böyük vurğunu idi. Demək olar ki, o, bütün həyatını tədris etdiyi fənlərə, əsasən də riyaziyyata həsr etmişdi. Sovet İttifaqında cəmi bir neçə belə məktəb var idi - Moskva, Kiyevdə, Novosibirskdə, Tiflisdə, Leningrad. Altıncı fizika-riyaziyyat məktəbi isə azərbaycanlı İsmayıl Əliyev tərəfindən Yakutiya açılmışdı.

Bir insan həm universitetdə kafedra müdiri və yaratdığı məktəbin direktoru, müəllimi kimi necə eyni keyfiyyətdə işləyə bilər. Universitetdə işlədiyi müddətdə atam 3 fizika-riyaziyyat elmləri doktoru və 14 elmlər namizədi hazırlamışdı. Onlardan bəziləri atamın işlədiyi Şimal-Şərq Federal Universitetində indi professor, dosent işləyir. Yetirmələrindən biri hətta Biysk Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru olub. Novosibirsk Dövlət Universiteti (NDU) nəzdində fizika-riyaziyyat məktəbinə istedadlı şagirdlərin cəlb olunması işi bu ali məktəbin cəbr və həndəsə kafedrasının dosenti olaraq İsmayıl Əliyevə həvalə olunmuşdu. Bu məqsədlə o, bu ali məktəbin nümayəndəsi olaraq Yakutiya respublika riyaziyyat olimpiadasında iştirak edən şagirdlərin seçiminə başlamışdı. Atam qeyd edirdi ki, yəqin məktəblilərinin qeyri-adi düşüncə tərzi var. Bu, özünü riyaziyyat məsələlərinin həllində göstərirdi. Tapşırıqları ənənəvi üsullarla həll etmək mümkün idi, amma yəqin məktəbliləri başqa orijinal fikirləri əldə rəhbər tutdular. Bütün bunlar İsmayıl Əliyevdə dərin elmi yaradıcılıq həvəsi yaradırdı. Nəticədə o, NDU nəzdində olan analoji məktəbin Yakutiya açılışı ideyası ilə yaşayırdı. Gözlənilmədən Yakutiya Dövlət Universitetinin rektoru İ.Popov onun təşəbbüsünə dəstək verərək, İsmayıl Əliyevi rəhbərlik etdiyi universitetə işləməyə dəvət etdi. Baxmayaraq ki, atam artıq aspiranturanı müvəffəqiyyətlə bitirərək, Novosibirsk Dövlət Universitetində dosent vəzifəsində çalışırdı.

Respublika fizika-riyaziyyat məktəbinin şagirdləri ilk günlərdən riyaziyyat və fizika üzrə respublika və şəhər olimpiadalarında liderlik mövqeləri tutdular. İndi təkcə rəqəmlər səslənir, mən hazır nəticələr haqqında danışırım, amma bütün bu gözəl hekayətin arxasında atamın, elmə ürək-

Tanıtım

İsmayıl Şahbaz oğlu Əliyev 1931-ci ildə Füzuli şəhərində anadan olub. Keçmiş H.Zərdabi adına Kirovabad Pedaqoji İnstitutunu bitirib. Bir neçə il orta məktəblərdə müəllim işlədikdən sonra SSRİ Elmlər Akademiyası Riyaziyyat İnstitutunun aspiranturasında oxuyub. 1971-1984-cü illərdə Yakutiya Dövlət Universitetinin riyaziyyat fakültəsinin cəbr və həndəsə kafedrasının müdiri işləyib. 1972-ci ildə Yakutiya Dövlət Universiteti

vidalaşdı. Atam öz fənnini sevməyən müəllimi işdə saxlamağı mənasız hesab edirdi.

İkincisi, o, müəllimlərə məktəbə pis əhvali-ruhiyyədə gəlməyi qadağan edirdi. Bir dəfə dəhlizdə müqavilə ilə həm də universitetdə çalışan tarix müəllimilə rastlaşmışdı. Bu müəllim dəhlizdə qəşqabaqlı tərdə əldə portfel gedirdi. Atam dərhal onu öz kabinetinə dəvət etdi və dedi: "Burada bütün respublikadan istedadlı uşaqlar oxuyurlar, onlar indi öz özlərindən uzaq yaşayırlar. Siz anlamalısınız ki, biz uşaqları yalnız öyrətməli deyil, həm də onlara valideyn istiliyi, nəvəsi hədiyyə etməliyik. Əgər sizin əhvali-ruhiyyəyiniz pisdirsə, onda yaxşı olar ki, işə heç gəlməyiniz, riyaziyyat dərşinizi mən keçərim". Atam müəllimlər iclasında tez-tez deyirdi ki, müəllim məktəbə sanki bayrama getdiyi

məşğələlərin vaxtı qədər idi. Bu günə kimi məktəbin respublikanın ən ucqar guşələrindən oxumağa gələn şagirdləri üçün öz yataqxanası var.

- Məktəb mühiti necə idi və uşaqlara hansı keyfiyyətlər aşılanırdı?

- Fizika-riyaziyyat məktəbində təkcə tədrisə deyil, həm də mədəni proqramlara böyük diqqət ayrılırdı. Məktəbə qəbul olan uşaqlar öz təqdimatlarını edirdilər: kimsə məni oxuyur, kimsə milli yəqinlərdə (xomus) ifa edir, kimsə səhnəciklər göstərirdi... Sonra isə birlikdə müəllifi uşaqların özlərinin olduğu himni ifa edirdilər. Onlar məktəbi bu qədər sevirdilər. İndi bu uşaqlar böyüyüblər, atam yaşına çatıblar, babanə olublar, onlar bu gün də ünsiyyət saxlamaqda davam edir, bir-birlərini dəstəkləyirlər - bütün bunlar təhsil müəssisəsinin

Rusiyada məktəb yaratmış azərbaycanlı müəllimin həyat yolu

45 il əvvəl İsmayıl Əliyevin əsasını qoyduğu təhsil ocağının şagirdləri olimpiadalarda lider mövqelərini saxlayırlar

dən bağlı olan bir insanın gördüyü böyük işlər durur. Onun şagirdləri, universitet tələbələri bizim evimizdə doğma uşaqlar kimi qarşılanırdı. Anamın sözlərinə görə, məşğələlərin bir qismi bizim evimizdə keçirdi. Atam material şagirdlərinə izah edən vaxtı anam uşaqlar üçün nahar və şam yeməyi hazırlayırdı, yəni atamın bütün işlərində ona dəstək verirdi. Əminəm ki, məhz belə bir etibarlı ailə mühitində atam tamamilə öz işlərinə yüklənə bilirdi.

- Sovet dövründə belə bir məktəbi açmaq çox çətin idi. Kimlər atanızı dəstəkləyirdi? Məktəb necə açıldı?

- Siz haqlısınız, sovet dövründə hər şey heç də asan deyildi, hər bir ideyaya "lupa"-nın gözü ilə baxırdılar. Atam sadə, mədəni ailədən idi. Onun nə zəngin valideynləri, nə də hansısa nüfuzlu insanların şəxsinə himayəçiləri var idi. Mən indi sıxılmadan deyə bilərəm ki, o, gənclik illərində yay təfəllərində dincəlmirdi, məktəbə lazım olan ləvazimatları - dəftər, qələm və s. əldə etmək üçün işləyirdi. O, biliklərə o qədər aludə olmuşdu ki, hər hansı maneə qarşısında dayanmırdı. Elmə olan marağı onu SSRİ Elmlər Akademiyasının Riyaziyyat İnstitutunun aspiranturasına gətirmişdi, onun elmi rəhbəri tanınmış akademik Anatoli İvanoviç Maltsev olub. Respublika fizika-riyaziyyat məktəbi atamın qətiyyəti, inadkarlığı və özünə olan inamı, belə bir məktəbin yaradılmasına ehtiyacın olmasına sarsılmaz əminliyi sayəsində açıldı.

Məsələ ondadır ki, yəqin riyaziyyata çox meyillidir, bunu atam hələ Novosibirskdə işləyənlər hiss etmişdi, onun tələbələri arasında dəqiq fənlərə meyilliliyi olan yəqin gənclər az deyildi. Mümkündür ki, o, öz müşahidələri nəticəsində Yakutiya gəlməyə razılıq vermişdi. Yakutiya Dövlət Universitetinin rəhbərliyi Novosibirskdən dəvət olunmuş İsmayıl Əliyevin fizika-riyaziyyat məktəbinin açılması barədə ideyasını dəstəkləmişdi. Universitetin tədris korpusuna aid olan ikimərtəbəli bina və respublikanın ayrı-ayrı rayon və kəndlərdən gəlmiş uşaqların yaşadığı yataqxana da yeni məktəbə verilmişdi. Atama dəstək həm də Moskvadan Maarif Nazirliyindən gəlmişdi. Razılışın ki, indiki vaxtda belə bir şeyi təşəvvür etmək belə çətindir.

- Atanızın rəhbər tutduğu əsas pedaqoji prinsipləri nələr idi?

- Atamın əsaslandığı prinsiplər çox idi. Onların hamısı dəqiq və konkret idi. Onlardan bəziləri barədə danışacağam. Birincisi, bu və ya digər müəllimi işə qəbul edərkən, hökmən onun ilk dərşində iştirak edər, sinifdə birinci partada oturur və diqqətlə dərşin necə keçilməsinə qulaq asardı. Əgər bu müəllimin pedaqoji bacarıqları onu qane etməzdisə, onda bu pedaqoqla

İsmayıl Əliyev şagirdləri ilə

İsmayıl Əliyev ailəsi ilə

kimi getməlidir, əks halda bu, iş deyil. Onun əqidəsinə görə, uşaqları heç nə narahat etməməli və həyəcan yaratmamalıdır, belə olan halda onlar məmnuniyyətlə oxuyacaq və nəticələr olacaq.

Üçüncüsü, o, həmişə bir məsələdə tam əmin idi - pis şagird olmur. Pis müəllimlər var ki, uşaqlara az diqqət ayırırlar. Atam üçün uşaqların hansı ailədən olmaları qətiyyətlə əhəmiyyətli deyildi. O, uşaqların təhsilə can atmalarına diqqət yetirirdi. Belə hallar olurdu ki, dərşlərdən 2 alan şagirdlə şəxssən məşğul olurdu və bu uşaq özünü düzəldirdi.

- Atanızın yaratdığı məktəbi digər təhsil ocaqlarından fərqləndirən əsas xüsusiyyətlər nələr idi?

- Respublika fizika-riyaziyyat məktəbi - rəsmən bu adla yaradılıb və indi Respublika liseyi kimi tanınır. Zaman keçdikcə adı istedadlı uşaqlar üçün məktəb kimi adlanmağa başlayıb. Məktəbdə aztəminatlı çoxuşaqlı ailələrdən olan şagirdlər təhsil alırdı. Bu, universitet nəzdində fəaliyyət göstərən yeganə məktəb idi. Burada məktəb yaşlı uşaqlara universitet proqramı əsasında dərşlər keçilirdi. Məktəbdə dərşin vaxtı tələbələr universitetdə keçdiyi

onlara verdiyi tərbiyə və onlar üçün yaratdığı mühit sayəsində mümkün olub.

45 il əvvəl atamın yaratdığı respublika fizika-riyaziyyat məktəbi bu günə kimi yaşayır, çiçəklənir və ən əhəmiyyətli məqam da odur ki, təhsil ocağının şagirdləri olimpiadalarda lider mövqelərini saxlamaqda davam edirlər. Mən özüm də bir jurnalist olaraq məktəblilərin beynəlxalq olimpiadalarda qalib gəlməsi və medallara layiq görülməsi barədə dəfələrlə məqalə yazmışam. Səmimi etiraf edirəm ki, mən bu materialları qürurla yazırdım. Hər il məktəbin məzunları buraxılış imtahanlarında riyaziyyat üzrə ən yüksək - 100 ballıq nəticə göstərirlər.

Qeyd etmək lazımdır ki, məktəbdə əsas fənləri indiyə qədər atamın işə qəbul etdiyi pedaqoqlar tədris edir. Onlar artıq yaşlı insanlardır, amma həminəki həyəcan və sevgiyə sevimli işləri ilə məşğul olurlar. Bundan başqa, iki il əvvəl məktəb üçün inşa olunmuş ayrıca binanın açılışı oldu, təhsil ocağı eyni yerdə, universitetin ərazisində yerləşir. Məktəb binasının açılışında respublikanın birinci şəxsləri iştirak edib. Qırmızı lenti anam, Yakutiyanın başçısı Yeqor Borisov və məktəbin indiki direktoru

ru İvan Şamayev birlikdə kəsiblər. Məktəbin yeni binasında onun yaradıcısı olan azərbaycanlı İsmayıl Əliyevin adını daşıyan böyük akt zalı var. Məktəbin yubiley tədbirlərində atamın xatirəsi xoş, səmimi sözlərlə xatırlanır, gecələr keçirilir, atamın yetirmələri olan alimlər, həmkarları dəvət olunur. Onlar böyük səmimiyyət və hörmətlə öz müəllimlərini yada salır, məktəbin həyatından qorib hadisələr danışirlər. Bizim ailəmə də kənarında qalmır. Atamın xatirəsini anıq, ailəmizin qərarı ilə məktəbin qurucusu İsmayıl Əliyevin adına müqafat təsis edilib. Hər tədris ilinin sonunda yekun tədbirdə məktəbin pedaqoji şurasının təqdimatı ilə biz müqafatı fərqlənən şagirdlərə təqdim edirik. Müqafatı beynəlxalq olimpiadalarda layiqincə iştirak edən uşaqlar alır. Bütün bunlar atamın xatirəsinə çəkmək niyyətində olduğum sənədli filmin əsasını təşkil edəcək.

- Atanızı necə xatırlayırsınız? Bir insan, ata, müəllim kimi o sizin yaddaşımda necə qalıb?

- Mən onu yaddaşımda ən xeyirxah, ən həssas və ən qayğıkeş valideyn kimi saxladım. Həqiqətən, bu gün müəllimlərdən kimsə öz həyat yoldaşının əynindən kürkünü çıxararaq, onu ucqar rayondan, çoxuşaqlı ailədən oxumağa gəlmiş, valideynlərinin isti paltar almağa imkanı çatmayan qıza geyindirməsini təşəvvür etmək çox çətindir. Atam belə etdi, çünki hər bir şagirdi üçün öz övladı kimi narahatçılıq keçirirdi. Bu cür nümunələr onun həyatında sayısız hesabsız idi. Mən və böyük bacım Zibaxanım professor atamızın izi ilə getmədik, iş elə gətirdi ki, mən jurnalistikani, bacım tibbi seçdi. Bacım beynəlxalq dərəcəli həkim osteopat, onun həyat yoldaşı tibb elmləri doktoru, professorudur və respublika xəstəxanasında cərrah işləyir.

Tələbələri deyir ki, İsmayıl müəllim M.V.Lomonosovun bu sözlərini rəhbər tuturdu: "Universitet nəzdində gimnaziya olmalıdır, universitet onları toxumlarız əkin yeri kimidir. Burada məktəb fənlərini tədris etmək lazımdır ki, məzunlar universitetlərin ən yüksək məşğələlərinə başlamaqda bacarıqlı olsunlar". O, bu işin dövlət əhəmiyyətli olması barədə özünə hesab verir və yuxarı siniflərdə uşaqların təlimində diferensasiya prinsiplərinin tətbiqində reallaşdırılması vacibliyini dərk edirdi. Ən vacib məqam o idi ki, İsmayıl müəllimin məktəbində şagirdlər müstəqil düşünməyi və işləməyi, oxuduqlarından və eşitdiklərindən şəxsi nəticələr çıxarmağı öyrədirdilər. Məktəbin riyaziyyat üzrə tədris proqramına universitetdə öyrənilən kurslar daxil edilmişdi: "Ədədlər nəzəriyyəsi", "Qalua nəzəriyyəsi", "Qarlar nəzəriyyəsi", "Kombinatorika" və başqaları. Şagirdlər arasında məsələlərin həlli üzrə daimi yarışlar gedirdi. Hər gün internatın dəhlizində asılmış xüsusi cədvəldə kimin nə qədər riyazi tapşırıq həll etməsinə dair məlumat yerləşdirilirdi. Məktəbin şagirdləri qarşısında duran əsas tapşırıqlar bunlar idi: riyazi mədəniyyətə sahib olmaq; daim öz bilik ehtiyatını artırmaq; zəruri bilikləri müstəqil şəkildə əldə etməyi öyrənmək; elmi-tədqiqat işi aparmaq; mühazirəyə qulaq asa bilmək, mühazirəçinin çatdırmaq istədiyi əsas fikri tutmaq, düzgün konsept yazmaq.

İsmayıl Əliyev şagirdlərinə "Lazımsız informasiyanı qəbul etməməyi öyrənin, başınızı zibilləməyin, özünü qoruyun", - deyə məsləhət görürdü. Axsam saat 10-dan sonra heç kəsə işləməyə icazə vermirdi, deyirdi ki, beyin gecə ərzində dincəlməlidir. Şagirdlərdən yuxu rejiminə dəqiq əməl etmələrini tələb edirdi.

İsmayıl Əliyevin tələbəsi, Qalina Moxnaçevskaya (Saxa Respublikası):

- O, öz ürəyini uşaqlara, sevdiyi işə həsr etmiş, adı böyük hərfli yazılan İnsan idi. Novosibirskdə universitetdə oxuduğu illərdə onu çox parlaq gələcək gözləyirdi. O, riyaziyyat elminin ulduzu sayılan akademik Maltsev sevimli tələbəsi idi. İsmayıl Şahbazoviç Azərbaycana, vətəna gedə və ya Novosibirskdə qala, çox gözəl karyera əldə edə bilərdi. Amma o, hamını təəccübləndirərək bizim respublikanı seçdi. Öz seçiminə ədərkən əmin idi: azərbaycanlılar və yəqinləri ümumi türk qanı birləşdirir. Keçdiyi məşğələ və məktəb tədbirlərində bunu təkrarlamağı sevirdi.